

Tilstandsrapport for barneverntjenesten

2021

Til politisk behandling

Postadresse:
Postboks 700
1304 SANDVIKA
E-post:
barneverntjenesten@baerum.kommune.no

Besøksadresse:
Brynsveien 88 A
1346 Gjøttum

Org. nr: 974552825
Bank:
Telefon: 67 50 68 00
Faks:

KLART SPRÅK?
Hjelp oss å bli bedre:
klartsprak@baerum.kommune.no

Innhold

1.	Innledning	3
2.	Rapportens oppbygning	3
3.	Leders overordnede vurdering av status for virksomheten	4
4.	Beredskap og krisehåndtering under koronapandemien	5
5.	Presentasjon av virksomheten og nøkkeltall	7
5.1	Organisasjon	7
5.1.1	Avdeling barnevernvakt, mottak og akutt	8
5.1.2	Avdeling undersøkelse	8
5.1.3	Avdeling barn og avdeling ungdom	9
5.1.4	Avdeling tiltak	10
5.1.5	Avdeling omsorg	10
5.1.6	Samarbeidet med Asker kommune	11
5.2	Aktivitet	12
5.2.1	Meldinger til barneverntjenesten	12
5.2.2	Undersøkelser	13
5.2.3	Akutt plasseringer	15
5.2.4	Barn og unge med barneverntiltak	16
5.2.5	Hjelpetiltak og omsorgstiltak	16
5.2.5.1	Spesialiserte og evidensbaserte barnevernfaglige hjelpetiltak	18
5.2.6	Barn og ungdom plassert utenfor hjemmet	21
5.2.7	Unge voksne som mottar ettervern	22
5.2.8	Innsynskrav	23
5.3	Nøkkeltall – økonomi og effektivisering	23
5.4	Nøkkeltall – HR og HMS	26
5.4.1	Sykefravær	26
5.4.2	Turnover og rekruttering	26
6.	Årets aktiviteter og resultater: Kvalitetsutvikling og innovasjon	26
6.1	Om strategi for kvalitetsutvikling	26
6.2	Strategi for kvalitetsutvikling 2019-2021 - status 2021	28
6.3	Spesielt om barnevernets arbeid med brukerinvolvering	30
7.	Styring og kontroll i virksomheten	31
8.	Vurdering av fremtidsutsikter	32

Strategisk målbilde for barneverntjenesten 2022-2024

- ✓ Hjelpen vi gir er av høy faglig kvalitet og basert på oppdatert kunnskap, med barnets perspektiv tydelig i alt vårt arbeid
- ✓ Vi har felles kunnskap og forståelse om bruk av faglig analyse for å sikre rett hjelp til rett tid
- ✓ Vi samarbeider godt med hverandre og andre instanser til beste for barnet – med avklarte roller og ansvar i helheten
- ✓ Vår kultur er betegnet av høy faglig kvalitet, god relasjonskompetanse og trygt arbeidsmiljø

1. INNLEDNING

Barneverntjenesten er en lovpålagt tjeneste med rettighetsfestede tiltak til barn og unge. Samfunnsoppdrag, mandat, ansvar og oppgaver er nedfelt i lov om barneverntjenester. Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barneverntjenesten skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår (jf. lov om barneverntjenester § 1-1).

Barneverntjenesten i Bærum vil gå foran som pådriver for økt åpenhet og innsikt om barnevern i befolkningen, blant samarbeidende instanser, i det offentlige ordskiftet og overfor politisk ledelse som barneverntjenestens eiere i kommunen. Som del av dette fremlegges tilstandsrapport for 2021, som er fjerde året det fremlegges slik tilstandsrapportering.

Årlig tilstandsrapportering til kommunestyret har vært et lovpålagt krav siden 2021. Barneverntjenesten i Bærum har bidratt overfor Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) i utarbeidelsen av en veileder om tilstandsrapportering. Barneverntjenestens tidligere tilstandsrapporter er å finne som eksempel på direktoratets nettsider om veilederen. Veilederen retter seg mot politisk ledelse, administrativ ledelse og landets barneverntjenester – tilgjengelig her: https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/tilstandsrapportering/veileder_for_utarbeidelse_av_tilstandsrapport/

I tilstandsrapport for 2021 redegjøres det for grad av måloppnåelse, nøkkeltall og styringsdata fra det foregående året, men også utviklingstrekk over tid. Det er ønskelig å vise sammenhenger og analyse i et større og mer helhetlig bilde, som danner et grunnlag å bygge videre på også for fremtidige tilstandsrapporter.

2. RAPPORTENS OPPBYGNING

Kommunedirektøren fremlegger tilstandsrapport for barneverntjenesten i Bærum 2021 som politisk sak for behandling. Rapportens disposisjon og oppsett er utformet med utgangspunkt i statens krav til innhold i årsrapporter, Bufdirs veileder for tilstandsrapportering, strukturen i barneverntjenestens strategi for kvalitetsutvikling, interne verktøy for virksomhetsstyring, styringsdata i fagsystemer og indikatorer rapportert til nasjonale myndigheter.

Tilstandsrapporten følger samme oppsett som tidligere års tilstandsrapporter. Rapporten inneholder et eget kapittel om barneverntjenestens håndtering og oppfølging under koronapandemien i 2021, supplert med foreløpige funn om statistiske trekk i perioden under pandemien.

Barneverntjenesten legger til grunn kvalitetsprinsippene definert av Verdens helseorganisasjon, som også er besluttet på barnevernområdet nasjonalt, som utgangspunkt for definisjonen av kvalitet. Kvalitetsprinsippene:

- Tjenestene skal være virkningsfulle
- Tjenestene skal ha god utnyttelse av ressursene
- Tjenestene skal være tilgjengelig og rettferdig fordelt
- Tjenestene skal involvere brukerne og gi dem innflytelse
- Tjenestene skal være samordnet og preget av kontinuitet
- Tjenestene skal være trygge og sikre

Som del av tilstandsrapporten fremlegges følgelig status for indikatorer innenfor en bred og helhetlig definisjon av kvalitet. En indikator kjennetegnes ved at den forenkler, er kvantifiserbar og er ukontroversiell. Indikatorene benyttes for å vise status, om det har skjedd endringer i ønsket eller uønsket retning og om målsetninger er oppnådd.

Indikatorer kan imidlertid sjelden alene forklare hvorfor og hvordan endring skjer, hvorfor et tiltak har ønsket effekt, eller beskrive det helhetlige kvalitetsnivået i tjenester til brukerne. I barneverntjenestens utviklingsarbeid har det, som på mange områder i velferdssektoren, vært hensiktsmessig å vurdere utvikling og måloppnåelse bredere enn basert på kvantifiserbare indikatorer og lovkrav. I tilstandsrapporten vil derfor kvantitative indikatorer suppleres med en presentasjon av satsningsområder og et utvalg gjennomførte kvalitetsutviklingstiltak i tjenesten. Det vektlegges å vise sammenhenger mellom utvikling, omstilling, risikoområder, måloppnåelse og resultater over tid.

3. LEDERS OVERORDNEDE VURDERING AV STATUS FOR VIRKSOMHETEN

Barnevernsjefens overordnede vurdering er at barneverntjenesten i Bærum har hatt god utvikling de siste årene. Resultatene i 2021 støtter opp under dette. Vurderingen baserer seg blant annet på utvikling og måloppnåelse for indikatorer som rapporteres til nasjonale myndigheter og oppnådde resultater fra strategisk kvalitetsutviklingsarbeid over tid. Barneverntjenesten i Bærum har i 2021 fått anerkjennelse for tjenestens utviklings- og omstillingsarbeid fra flere hold, og gjennomfører blant annet hospiteringsdager for nasjonale myndigheter og foredrag for en rekke andre kommuner.

Barneverntjenesten i Bærum har opprettholdt den kritiske samfunnsfunksjonen under alle faser av pandemien i 2021. Det innebærer et omfattende fokus på beredskapstiltak, systematiske risikovurderinger og en rekke smittevernrelaterte tilpasninger. Tjenesten har opprettholdt ordinær tilgjengelighet og stedlig oppfølging overfor barn og familier innendørs, utendørs, hjemme hos familier og digitalt, fulgt opp lovkrav og håndtert akutte hendelser som i normalsituasjon. Barneverntjenestens målgruppe er barn og familier som allerede befinner seg i høy risiko. Det samfunnskritiske ansvaret har gitt sektoren et nødvendig handlingsrom i en krisetid for alle.

Utviklingstrekk for perioden 2016-2021 viser blant annet:

- Det totale antallet meldinger til barneverntjenesten er stabilt, med noen naturlige svingninger fra år til år. I 2020 og 2021 har det vært færre meldinger om nye barn fra skoler enn i årene før. Samtidig har det vært noe flere meldinger fra privatpersoner og politiet. Øvrige meldingsinstanser holder stabilt nivå.
- Vesentlig reduksjon over år, og nå et svært lavt antall inngripende akutte plasseringer. De fleste akutt plasseringene i 2021 er med samtykke fra foreldre og ungdom over 15 år.
- En større andel barn får hjelp i form av differensierte, spesialiserte og virksomme hjelpetiltak. Per 2021 mottar 89 prosent av barn med barneverntiltak i Bærum hjelpetiltak i hjemmet, mens 11 prosent av barna mottar omsorgstiltak.
- Den klart største andelen av de plasserte barna bor i fosterhjem. Det er få hasteflyttinger og brudd i fosterhjem, og høy måloppnåelse for lovpålagte krav innen fosterhjemsområdet.
- I 2021 startet implementeringen av et mer definert oppfølgings- og veiledningstilbud for foreldre etter omsorgsovertakelse. Dette er et utviklingsarbeid i forlengelse av barnevernets tydeliggjorte ansvar for oppfølging mot gjenforeningsformålet. Tilbudet supplerer spesialisert veiledning og oppfølging til fosterhjem, som er en viktig del av barnevernsreformen.
- Synkende over år, og nå kun et marginalt antall plasseringer i barneverninstitusjon.
- Generelt høy og økende måloppnåelse for lovpålagte indikatorer. For enkelte indikatorer har det vært en forsiktig nedgang i måloppnåelse fra 2020 til 2021. Årsakene til sistnevnte er relatert til pandemien og perioder der mange klienter eller ansatte fikk covid-19.
- Helhetlig kommunal oppfølging av enslige mindreårige flyktninger ble identifisert som et risikoområde i 2020. Det ble gjennomført forvaltningsrevisjon med området i 2021. Revisjonens sluttrapport ble behandlet i kontrollutvalget 28.2.22. Forvaltningsrevisjonen konkluderte med godt ivaretatt brukermedvirkning. Ungdommene gir også tilbakemelding om å få god og riktig hjelp fra barnevernet. Samtidig konkluderte revisjonen med

utfordringer knyttet til kommunens organisering av arbeidet med enslige mindreårige flyktninger. Ansvar og myndighet er fordelt mellom flere politiske hovedutvalg, kommunalsjeflinjer og tjenester. Kommunedirektøren vil følge opp revisjonens funn og anbefalinger i 2022.

Utviklingen samlet sett er i tråd med ønsket tjenesteprofil og i henhold til barnevernsreformens intensjoner. Resultatene følger av en systematisk og strategisk tilnærming over tid; *barneverntjenestens strategi for kvalitetsutvikling*. I 2021 har barneverntjenesten gjennomført barnevernsreformen, og tjenesten er godt i stand til å møte fremtidig ny barnevernslov. Det er parallelt gjennomført stor økonomisk effektivisering og omstilling de siste årene. Dette har vært viktige forberedelser før overgangen til ny finansieringsmodell på barnevernområdet i 2022.

Modellen som er etablert for kvalitetssikring av det faglige arbeidet, vurdering av risiko og oppfølging av avvik, gjør at områder som bør prioriteres eller møtes med forbedringstiltak kan avdekkes tidlig. Som verktøy internt anvendes delegasjonsbestemmelser, funksjons- og rollebeskrivelser, prinsipper for eskalering i beslutningsprosesser, samt månedrapport i virksomhetsstyring.

Barneverntjenesten har de siste årene hatt lav turnover og godt rekrutteringsgrunnlag til utlyste stillinger. Sykefraværet har vært høyere enn normalt siste halvdel av 2021 som følge av covid-19 relatert fravær. Det har vært et annerledes år for alle. Medarbeiderne i barneverntjenesten har gjort en formidabel innsats for å i fellesskap oppfylle barnevernets samfunnsoppdrag under både krevende og kompliserte forutsetninger.

4. BEREDSKAP OG KRISEHÅNDTERING UNDER KORONAPANDEMIEN

Barnevernsjef satt krisestab i tjenesten 11.3.20. Ved inngangen til 2021 ble barneverntjenesten fremdeles ledet gjennom krisestab. Beredskaps- og bemanningsplaner har blitt tilpasset løpende til gjeldende situasjon med pandemi og smittespredning. Kriseledelsen ble avviklet i juni 2021. Grunnet utvikling i smittesituasjonen med spredning av omikron og tilhørende eskalering i beredskapen, ble krisestab satt på nytt i desember 2021. I februar 2022 ble kriseledelsen igjen avviklet.

Det er gjennomført en stor mengde risikovurderinger, både for tjenestens overordnede drift og i den enkelte barnevernssak. Beredskapsplaner og pandemiplaner er tilpasset i etterkant av hver risikovurdering, med tilhørende internkommunikasjon og etterlevelsaktiviteter. Som vedlegg til barneverntjenestens beredskapsplan følges en felles retningslinje med restriksjoner for forsvarlig kvalitet og drift (inkl. smittevern), samt beredskapsplan for barnevernvakten i Asker og Bærum (inkl. pandemiplan). Det har også vært utstrakt oppfølging overfor barneverntjenestens oppdragstakere, og med en rekke andre kommuner der barn fra Bærum bor i fosterhjem.

Barneverntjenestens krisestab gjennomførte tre kriseøvelser i 2020. I 2021 ble disse supplert med en «fremtidsøvelse», som forberedelse til tiden post pandemi. Alle ansatte har også bidratt med viktige innspill til hvilke erfaringer fra pandemien som bør videreføres eller implementeres i barneverntjenestens ordinære drift i tiden fremover. Blant annet har digitaliseringstakten vært høy, og kreativiteten i oppgaveløsning og arbeidsmiljøfremmende aktiviteter vært av stor betydning.

Det er gjennomført en rekke digitale møter med informasjon til alle ansatte som pandemirelatert beredskapstrening. Slik muntlig informasjon og repetisjon er supplert med jevnlig skriftlig beredskapsinformasjon. Det er iverksatt flere HMS-relaterte forebyggingstiltak blant medarbeidere og ledere relatert til det å leve og jobbe under en pandemi, samt tiltak knyttet til det å beholde faglig og sosialt fellesskap i en tid med økt fysisk distansering i samfunnet. Verneombud og tillitsvalgte har gitt viktig bistand, råd og innspill som deltakere i tjenestens utvidede krisestab. For øvrig har status

for krisehåndtering vært fast punkt i månedlig medbestemmelsesmøte, etter avtale mellom tillitsvalgte, verneombud og barnevernsjef.

Smittesituasjonen i barneverntjenesten har stort sett fulgt svingningene for smitte i samfunnet, men uten definerte smitteutbrudd i tjenesten. Omfanget og ressursbruk til kartlegging av smitte og nærkontakter blant klienter og ansatte har tidvis vært høy. Andre halvdel av 2021 har sykefraværet blant ansatte vært høyere enn normalt. Situasjonen har vært krevende, men under kontroll.

Det vurderes å ha vært forsvarlig drift etter barnevernloven i alle tjenestens funksjoner gjennom 2021. Barneverntjenesten har oppfølging med en rekke alvorlige saker, og pandemien må antas å ha konsekvenser for grupper i risiko; for noen barn gjennom økt konfliktnivå og eskalerende problembelastning i hjemmet, men for enkelte barn også med mer ro og mindre strev i familien. Det har ikke vært mulig å utlede generelle statistiske utviklingstrekk når det gjelder konsekvenser av pandemien ut over enkeltsaker. Erfaringer i flere barnevernssaker synes likevel å tyde på at behovet for tjenester med ansvar for å yte psykisk helsehjelp - både lavterskel, poliklinisk og døgntilbud - vil bli viktige for barn, ungdom og familier i tiden fremover.

Antallet totale meldinger til barneverntjenesten har vært på normalt nivå under hele pandemien. I 2020 og 2021 har det vært noe færre meldinger om nye barn fra skoler. Det har vært noe flere meldinger fra privatpersoner og politiet. Øvrige meldingsinstanser, for eksempel barnehager, har holdt samme nivå for antall meldinger som tidligere år.

Det totale antallet barn med tiltak fra barnevernet i Bærum påvirkes noe av det reduserte antallet meldinger om nye barn fra skoler. Det har også nasjonalt vært en forsiktig nedgang i antall barn med barneverntiltak de siste årene. Årsaksfaktorer kan handle om naturlige svingninger, forbedret praksis for meldeplikt blant offentlige instanser, økt forebyggende arbeid i barnehager, skoler, helsetjenester og generelle forebyggende tilbud i kommunen («oppvekstreform»). Det er i tillegg hensiktsmessig å følge med på om en langvarig periode med mindre stedlig skoletilbud kan ha påvirket skoleansattes muligheter til å avdekke bekymring for enkeltbarn.

Under perioder med redusert stedlighet i barnehager og skoler er det gjennomført kartlegging av situasjonen til barn i kontakt med barnevernet. Barneverntjenesten har i slike tilfeller anbefalt og oppfordret foreldre til å benytte seg av et stedlig tilbud for sine barn i barnehage eller skole. Vi har erfart at mange benyttet seg av dette. Det har vært et tett samarbeid mellom barnehager, skoler og barneverntjenesten. Barneverntjenesten har også i en del tilfeller, med samtykke fra foreldrene, bistått i dialogen med aktuell barnehage og skole for opprettelsen av et stedlig tilbud for barnet. Overnevnte oppfølging og dialog er også gjennomført sammen med andre kommuner der barn fra Bærum er bosatt i fosterhjem.

Barneverntjenesten har ønsket å fokusere på tilgjengelighet som «åpen og på jobb» for barn i risiko med rett til hjelp fra barnevernet. Telefonnummer 67 50 47 70 har vært døgntilgjengelig for konsultasjon og drøfting under pandemien, med periodevis svært stor pågang både fra privatpersoner og offentlige instanser. Det ble gjennomført cirka 30 digitale «Bekymret for et barn-foredrag» som et supplerende opplæringsstilbud om meldinger, meldeplikt og barnevernets samfunnsmandat til ansatte i barnehager, skoler,

PPT, helsetjenester, NAV, flyktningkontor, tildelingskontor og andre velferdstjenester høsten 2021. Basert på gode tilbakemeldinger og erfaringer med foredragene, vil disse tilbys også fremover. Barneverntjenesten har ønsket å bidra til fokus på barn i risiko under en nasjonal krise for samfunnet. Vi har i 2021 medvirket i artikler og bidratt med innlegg blant annet i Budstikka, Dagens næringsliv, Dagsavisen og i flere fagtidsskrifter. I tillegg er det gjennomført et større arbeid med revidering av kommunens nettsider om barneverntjenesten.

5. PRESENTASJON AV VIRKSOMHETEN OG NØKKELTALL

5.1 Organisasjon

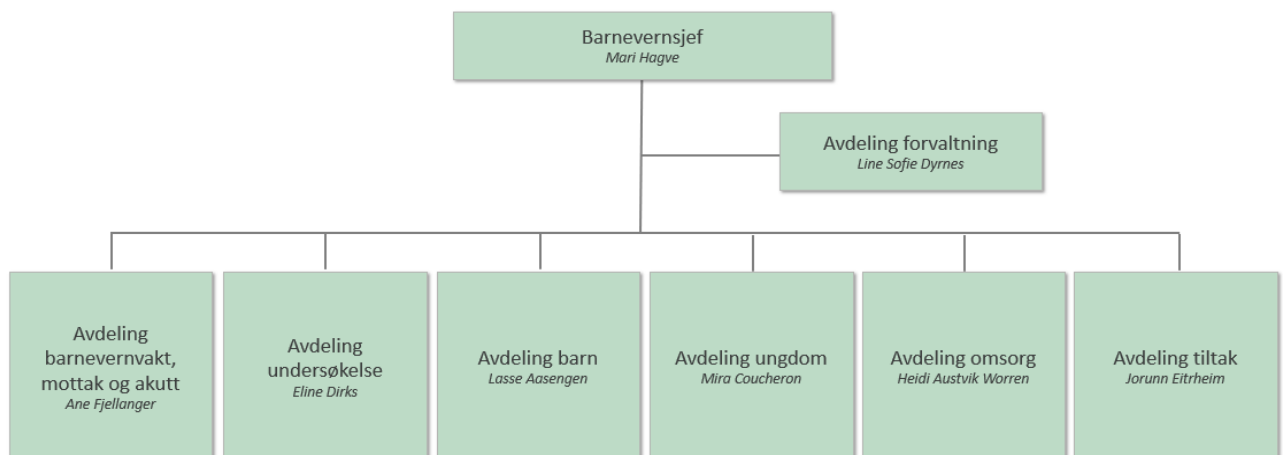
Barneverntjenesten i Bærum kommune er en av Norges største barneverntjenester med cirka 160 ansatte og 200 fosterhjem, besøkshjem og støttekontakter. Barneverntjenesten ønsker å gå foran innen kvalitetsutviklingsarbeid på barnevernområdet, har gjennomført barnevernsreformen gjennom blant annet barnevernfaglig tiltaksavdeling, implementeringen av spesialiserte hjelpetiltak som Funksjonell familierapi (FFT), Multisystemic Therapy -Child Abuse and Neglect (MST-CAN), The Attachment and Biobehavioral Catch-up Intervention (ABC) og Parent Management Training Oregon (PMTO), har veilederteam for fosterhjem og for foreldre etter omsorgsovertakelse. Barneverntjenesten i Bærum er vertskommune for Asker og Bærum barnevernvakt.

Barneverntjenesten er praksisplass for studenter i barnevern, sosialt arbeid og psykologi, og tar årlig imot og veileder opptil 15 studenter i samarbeid med Oslo Met, VID vitenskapelige høyskole og Universitet i Oslo. For øvrig deltar barneverntjenesten i flere forskningsprosjekter, for tiden et prosjekt om evaluering av hjelpetiltak i barnevernet, der VID vitenskapelige høyskole er prosjekteier. Barneverntjenesten har formalisert samarbeid med Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU) og Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP) om barnevernfaglig tiltaksutvikling og implementering.

Barneverntjenesten i Bærum forvalter barnevernets kommunale ansvarsområde etter det som kalles «spesialistmodell», der hver del i tjenesten har spesialisert barnevernfaglig kompetanse og oppgaver knyttet til de ulike deler av virkeområdet etter lov om barneverntjenester. Barneverntjenestens arbeidsområde og oppgaver er lovpålagt, og barnevernloven er en rettighetslov.

Barneverntjenesten i Bærum kjøper ikke saksbehandlingstjenester og drifter egen tiltaksportefølje uten private hjelpetiltak. Barneverntjenesten følger nasjonale føringer om kontinuerlig tiltaksutvikling differensiert for de målgruppene barnevernet har et lovhjemlet ansvar overfor. Systematisk satsing på virksomme, barnevernfaglige hjelpetiltak helintegrert i tjenesten er en avgjørende suksessfaktor for de utviklingstrekk i kvalitet, gjennomføring av barnevernsreformen og økonomisk omstilling som beskrives i tilstandsrapporten.

Illustrasjon1: Organisasjonskart

5.1.1 Avdeling barnevernvakt, mottak og akutt

Avdeling barnevernvakt, mottak og akutt er døgnbemannet, alle dager i året. Avdelingen har ansvar for det hendelsesstyrte arbeidet i barneverntjenesten. Utenfor barneverntjenestens ordinære åpningstid holder barnevernvakten til på politistasjonen i Sandvika, og fungerer som interkommunal barnevernvakt for Asker og Bærum. Barnevernvaktens ansvar er å gi barnevernfaglig bistand til barn og deres familier ved akutte kriser. Barnevernvakten svarer også på nasjonal alarmtelefon 116 111, og bistår utover akutte kriser med råd og veiledning, kontrollbesøk og oppfølging av barnevernssaker utenom barneverntjenestens åpningstider.

Innenfor barneverntjenestens ordinære åpningstid er avdelingen barneverntjenestens mottak. Alle bekymringsmeldinger blir behandlet i mottak, og alle henvendelser til barneverntjenesten som ikke har egen saksbehandler i barnevernet blir besvart av mottak. Mottaket driver utstrakt veiledningsvirksomhet til private personer og offentlige samarbeidspartnere. Avdelingen bistår også i akuttsaker i barneverntjenestens øvrige avdelinger på dagtid, for å sikre kvalitet i et krevende sakskompleks. Avdelingen har spesialisert kompetanse på akuttarbeid og forebygging av akutt plasseringer.

Det er ett telefonnummer inn til barneverntjenesten, 67 50 47 70 (døgntilgjengelig), som besvares av barnevernvakt/mottak. På denne måten har barneverntjenesten «åpen dør» for innbyggere, og for samarbeidende tjenester til konsultasjon. Tilgjengeligheten er betydningsfull for at barn, familier og samarbeidende tjenester skal oppleve å få svar fra erfarne barnevernkonsulenter, når de trenger det, og at barn og unge får rett hjelp til rett tid.

Avdelingen består i dag av totalt 25 ansatte, de fleste i ulike turnusstillinger.

5.1.2 Avdeling undersøkelse

Avdeling undersøkelse har ansvaret for å utrede og undersøke om barn og unge i Bærum har behov for tiltak fra barneverntjenesten. Fra tidspunktet barneverntjenesten, med bakgrunn i en bekymringsmelding, har besluttet at det er grunnlag for å undersøke det som kommer frem i meldingen, brukes inntil tre måneder (kan i spesielle tilfeller utvides til seks måneder) på å utrede om barnet har behov for tiltak fra barneverntjenesten og ev. hvilke barneverntiltak barnet trenger.

I en undersøkelsesfase tar barneverntjenesten kontakt med barnet og foreldrene for å få mer informasjon om hvordan barnet har det. Vi snakker alltid med barnet, da det er barnet selv som vet best hvordan hun/han har det og hva han/hun trenger av hjelp. Det er viktig at vi lytter til det barnet sier og tar hensyn til dette i våre vurderinger og beslutninger. Samtidig er det viktig at barnet ikke får ansvaret for sin egen situasjon. I undersøkelsen snakker barneverntjenesten også med alle foreldre. Skal vi hjelpe foreldrene med endring, må vi få kjennskap til hvordan de i dag ivaretar barnet. Barneverntjenesten vil som hovedregel også besøke familien hjemme.

I tillegg kan det innhentes opplysninger fra barnehage, skole, helsestasjon, fastlege og andre instanser som kjenner barnet og foreldrene. Innhenting av opplysninger skjer så langt det er mulig med samtykke fra foreldre og barn over 15 år. I undersøkelsesfasen kan imidlertid barneverntjenesten innhente opplysninger også uten familiens samtykke når alvorlighetsgraden tilsier at det er nødvendig.

Bekymret for et barn?
Ring - du kan gjøre en forskjell

Er du bekymret for et barn som har det vanskelig hjemme? Er du i tvil om hva du bør gjøre?

Ikke nøl med å ta kontakt med barneverntjenesten. Telefonen er åpen hele døgnet. Du kan være anonym.

Tlf.: 67 50 47 70

BÆRUM KOMMUNE

For å gjøre undersøkelsen mest mulig forutsigbar og for å skape trygghet hos barn og foreldre, lager barneverntjenesten ved oppstart en plan for undersøkelsen. Denne planen lages sammen med familien i første samtale. Planen hjelper også barneverntjenesten med å planlegge godt, slik at vi gjennomfører undersøkelsen innen de lovpålagte frister som gjelder.

På bakgrunn av opplysningene som kommer frem i undersøkelsen, vurderer vi hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer som finnes i barnets liv, med utgangspunkt i ulike faglige sjekklister og kartleggingsverktøy for hvilke forhold som øker og minsker sannsynligheten for at barn vokser opp under forhold som kan skade deres helse og utvikling. Dersom barnet er i behov av vedtak om hjelpetiltak fra barneverntjenesten, skal barneverntiltakene være målrettede og virksomme i henhold til barnets og familiens utfordringer.

Avdelingen har totalt 21 ansatte. Avdelingen undersøker omsorgssituasjonen til i underkant av 200 barn til enhver tid.

5.1.3 Avdeling barn og avdeling ungdom

Avdeling barn og avdeling ungdom er barneverntjenestens oppfølgeravdelinger. Avdelingene har ansvar for å iverksette og følge opp hjelpetiltak i henhold til vedtak etter lov om barneverntjenester. Målgruppen for avdeling barn er 0-13 år, og gjelder også gravide. Målgruppen for avdeling ungdom er barn og ungdom 13-18 år og unge voksne i alderen 18-25 år med ettervernstiltak. Avdeling ungdom følger også opp enslige mindreårige flyktninger som er bosatt i Bærum kommune, eller som etter fylte 18 år fortsetter å bo i kommunale botiltak eller flytter for seg selv (ettervern). Botiltak for enslige mindreårige flyktninger (BTEM) er organisert under kommunalsjeflinje Helse og sosial, og ikke organisatorisk del av barneverntjenesten.

Barneverntjenesten kan iverksette tiltak både i og utenfor hjemmet, og disse følges opp av avdeling barn og ungdom. Aktuelle tiltak som barneverntjenesten selv tilbyr kan være råd og veiledning, nettverksmøter, ansvarsgruppemøter, barnevernfaglige veiledningsprogram og familieveiledning, sinnemestringskurs, FFT, PMTO, ABC, aktivitetsgruppe, besøkshjem, støttekontakt, MST-CAN mv. Mange av tiltakene gjennomføres av barneverntjenestens tiltaksavdeling eller av barnevernkonsulentene selv. Barneverntjenesten benytter seg også av statens hjelpetiltak som familieråd, opphold på foreldre- og barn sentre og Multisystemic Therapy (MST). For fullstendig oversikt over barneverntjenestens tiltaksprofil, vises det til *vedlegg 1* til tilstandsrapporten.

Avdelingene har et særlig fokus på barnets medvirkning, at barn og unge blir hørt og at deres mening tillegges vekt. Ungdom over 15 år må samtykke til barneverntiltak i egen sak. Dersom ungdom unndrar seg omsorg og det foreligger barnevernfaglig grunnlag for å iverksette tiltak mot ungdommens eget samtykke, må saken fremmes for Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker (fylkesnemnda). Barneverntjenesten har også adgang til å fremme sak for fylkesnemnda om å pålegge hjelpetiltak rettet mot foreldrene, for eksempel om at barnet skal gå i barnehage eller at foreldrene skal motta familieveiledning.

Dersom det er behov for å iverksette tiltak utenfor hjemmet kan dette skje i form av plassering i institusjon eller fosterhjem. Fosterhjem og institusjonsplasser formidles gjennom Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), som har bistandsplikt overfor kommunene på dette området. Plassering uten foreldrenes samtykke eller uten samtykke fra ungdom over 15 år må fremmes for og behandles i fylkesnemnda. Fylkesnemndas vedtak kan påklages og bringes inn for behandling i det ordinære domstolsystemet av både foreldrene og barneverntjenesten.

Både avdeling barn og avdeling ungdom har et utstrakt samarbeid med barnehager, skoler og hjelpetjenester i og utenfor kommunen for å sikre helhetlig hjelp og oppfølging rundt barnet. Utgangspunktet for samarbeidet skal alltid være barnet og familiens behov, samt det å sikre felles innsikt i ulike tjenesters oppgaver og mandat, og dermed avklarte roller og ansvar i det helhetlige

arbeidet rundt familien. Se for øvrig omtale av barneverntjenestens samarbeidsprogram med eksterne som del av tjenestens strategitiltak beskrevet under kapittel 6.

Avdeling barn består i dag av totalt 19 ansatte. Avdeling ungdom består i dag av totalt 20 ansatte. Avdelingene har ansvar for til sammen cirka 420 barn og ungdom til enhver tid.

5.1.4 Avdeling tiltak

Avdeling tiltak har som oppgave å gjennomføre barnevernfaglige hjelpetiltak til barn og familier som har rett til og er i behov av hjelp fra barneverntjenesten. Barneverntjenesten i Bærum fokuserer på kontinuerlig tiltaksutvikling for å tilby barn og familier differensierte hjelpetiltak som er utviklet på bakgrunn av den kunnskap som er tilgjengelig, tilpasset nåtidens og fremtidens behov i befolkningen.

Familiene kan få veiledning i våre lokaler, men vi er også opptatt av å treffe familier hjemme i deres naturlige og kjente omgivelser, på tidspunkt som passer for dem. Under pandemien har også mer oppfølging enn tidligere foregått både utendørs og digitalt. Avdeling tiltak har en arbeidsavtale som innebærer at familieveilederne forventes å jobbe noe ettermiddag og kveld for å imøtekomme familienes behov, og barna/ungdommene slipper å ta fri fra skolen for å treffe veilederne.

Tiltaksporteføljen har hatt en ønsket dreining mot mer kunnskapsbasert metodikk og kompetanse. Dette som følge av økte krav til kvalitet i hjelpetiltakene, men også på grunn av større kunnskapstilfang i barnevernfeltet. Vi gir samspillveiledning til familier med spe- og små barn (bl.a. tiltaket ABC), gruppebehandling til foreldre i familier hvor vi ser at foreldre trenger å regulere sinne/temperament (Brøsetmodellen), et FFT-team som gir hjelp til familier hvor ungdom viser bekymringsfull atferd som vanskeliggjør samspillet i familien eller nettverket, samt støttekontaktgruppe for barn som trenger sosial trening, og/eller som ikke deltar i ordinære fritidsaktiviteter. I 2022 vil vi ferdigstille opplæring i PMTO for fire terapeuter. PMTO er et omfattende forskningsbasert veiledningsprogram som treffer mange av de behov vi møter hos familiene vi kommer i kontakt med. Les mer om PMTO under kapittel 5.2.5.1.

Se for øvrig eksempler på barnevernfaglige hjelpetiltak i omtalen av avdeling barn og ungdom, og oversikt over barneverntjenestens samlede tiltaksprofil i *vedlegg 1 til tilstandsrapporten*.

Barneverntjenesten har forlenget samarbeidsavtalene om tiltaks- og kompetanseutvikling med NUBU (Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge) og med RBUP (Regionsenter for barn og unges psykiske helse). For tiden omfatter samarbeidsavtalene blant annet følgende:

- Oppfølging og kontinuerlig kvalitetssikring i MST CAN-teamet (med NUBU)
- Oppfølging og kontinuerlig kvalitetssikring i FFT-teamet (med NUBU)
- Samarbeid om implementering av barneverntiltaket PMTO (med NUBU)
- Samarbeid om oppfølging av veiledningsmetoden ABC til foreldre med barn 0-2 år (med RBUP)
- Samarbeid om barnevernfaglig tiltaksutvikling for målgruppen barn som lever i familier med alvorlig foreldrekonflikt (med RBUP)

Avdelingen består i dag av totalt 26 ansatte. Avdelingen gir til enhver tid barnevernfaglige hjelpetiltak til rundt 200 barn og deres familier.

MST CAN-teamet er organisert under barnevernsjef og består av seks ansatte.

5.1.5 Avdeling omsorg

Avdeling omsorg har ansvar for å følge opp alle barn og ungdom som er under barneverntjenestens omsorg. Dette omfatter barn som bor i fosterhjem og på institusjon. Ungdom over 18 år som har vært under barnevernets omsorg tidligere, gis tilbud om ettervern opp til 25 år.

Et av avdelingens hovedområder er å vurdere og godkjenne fosterhjem til det enkelte barn. Barneverntjenesten har ansvar for å alltid undersøke og vurdere om det er noen i barnets familie og nettverk som kan ivareta omsorgen. Også fosterhjem som blir formidlet fra Bufetat skal gjennom en systematisert faglig godkjenningsprosess av kommunen. I forbindelse med barnevernsreformen og ny fosterhjemsforskrift med krav til opplæring før godkjenning, gjeldende fra 1.1.22, har avdelingen hatt fokus på kvalitetsutvikling i fosterhjemsvurderinger og samarbeid med Bufetat om opplæring til fosterhjemmene.

Avdeling omsorg har et veilederteam som gir veiledning til fosterhjem. Det gis veiledning både til fosterforeldre innen kommunens grenser, men også til fosterforeldre for barn fra Bærum som er plassert i andre kommuner. Teamet tilbyr individuell veiledning og ulike gruppeveiledningstilbud basert på kunnskapsbaserte metoder som bl.a. Trygg base tilpasset barn, ungdom og søskenplasseringer. Fosterhjemsveilederne har i 2021 hatt særlig fokus på oppdatering og opplæring i kunnskapsbaserte metoder innen gruppeveiledning. Barneverntjenesten overtar det hele og fulle ansvar for veiledning og oppfølging av fosterhjem fra 1.1.22 (barnevernsreformen).

Avdelingen har ansvar for å rekruttere, kurse og veilede tilsynsførere for barn som bor i Bærum kommune, der andre kommuners barneverntjenester har omsorgsansvaret.

Avdeling omsorg har også ansvar for å ivareta barnas kontakt med sin biologiske familie. Barneverntjenesten har et særlig ansvar for å følge opp og tilby hjelp og oppfølging til alle foreldre som har mistet omsorgen for sine barn. Dette gjelder uavhengig av hvilke utfordringer foreldrene har med rus, kriminalitet, psykisk fungering osv. Samarbeid med familievernkontoret i Asker og Bærum er viktig, da familievernet også er tillagt et selvstendig ansvar på dette området. I 2021 har barneverntjenesten for øvrig anskaffet og etablert bruken av egen samværsleilighet.

Gjennom veiledning og kvalitetssikring av fosterhjemmene skal vi sammen sørge for en trygg oppvekst for barn under barnevernets omsorg. Det innebærer også å sørge for at samvær med biologiske foreldre er trygge og gode, med formål å gi barna den utviklingsstøtten de er i behov av, også vurderinger av økning i samvær. Barneverntjenesten kan fremme sak for fylkesnemnda om å redusere samvær dersom dette vurderes å være til barnets beste. Biologiske foreldre kan også hevde saken sin prøvd på nytt hvert år. Avdelingens ansatte møter i fylkesnemnda og i det ordinære rettssystemet for ny vurdering av vedtakene om omsorgsovertakelse og samværsomfang.

Avdeling omsorg består i dag av totalt 24 ansatte. Avdelingen følger til enhver tid opp cirka 160 barn og ungdom, sammen med deres foreldre, fosterforeldre og øvrige familiesystemer rundt barna.

5.1.6 Samarbeidet med Asker kommune

Barneverntjenesten i Bærum er vertskommune for Barnevernvakten i Asker og Bærum, og har siden våren 2018 hatt døgntilgjengelig beredskap i forlengelsen av lovpålagte krav til akuttberedskap på barnevernfeltet. Videreføring av samarbeidet med nye Asker kommune ble avtalefestet i 2019, gjennom fornyet samarbeidsavtale basert på betalingsbrøk justert for innbyggerantall i begge kommuner. Barnevernvakten i Asker og Bærum hadde 30 års jubileum i 2021.

Bakvaksordningen, som utgjør den *døgntilgjengelige* beredskapen ble evaluert i 2021. Det har vært en jevn stigning av henvendelser til barnevernvakten på natt i den perioden ordningen har eksistert. Med bakgrunn i at det samtidig er innført skjerpede krav på akuttområdet, føringer i barnevernsreformen og større nedslagsområde for nye Asker kommune, ble det i 2021 omstilt ressurser og kapasitet til etablering av *døgntilstedeværende* beredskap med ikrafttredelse fra 2022.

Barneverntjenesten i Bærum samarbeider også med Asker om disponering av plasser i tiltakene MST-CAN og FFT, som drives av barneverntjenesten i Bærum. Samarbeidsavtalene tar utgangspunkt i enhetskostnad som faktureres Asker kommune per plass i tiltakene. Oppdaterte samarbeidsavtaler ble inngått i 2020. Samarbeidet mellom kommunene vurderes som godt.

5.2 Aktivitet

5.2.1 Meldinger til barneverntjenesten

For at barneverntjenesten skal kunne gi barn og unge riktig hjelp til rett tid, er vi avhengig av informasjon i form av meldinger fra andre. Hvem som helst kan melde om bekymring for et barn til barneverntjenesten. Barnet/ungdommen selv, foreldre, familie, venner, privat nettverk og offentlig ansatte er eksempler på personer som melder. Alle offentlig ansatte, samt en rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, uavhengig av om vedkommende arbeider i det offentlige eller i det private, har også en *plikt* til å gi opplysninger til barnevernet i de tilfeller der det er grunn til å tro:

- at et barn blir eller vil bli mishandlet i hjemmet
- at et barn blir eller vil bli utsatt for andre former for alvorlig omsorgssvikt
- at et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller annen form for utpreget normløs atferd

Barneverntjenesten skal snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser etter bvl. § 4-3. Barneverntjenesten i Bærum vurderer meldinger daglig, og har på to faste ukedager strukturerte mottaksmøter.

Tabell 1: Et utvalg sentrale meldingsinstanser bak nye meldinger 2014-2021

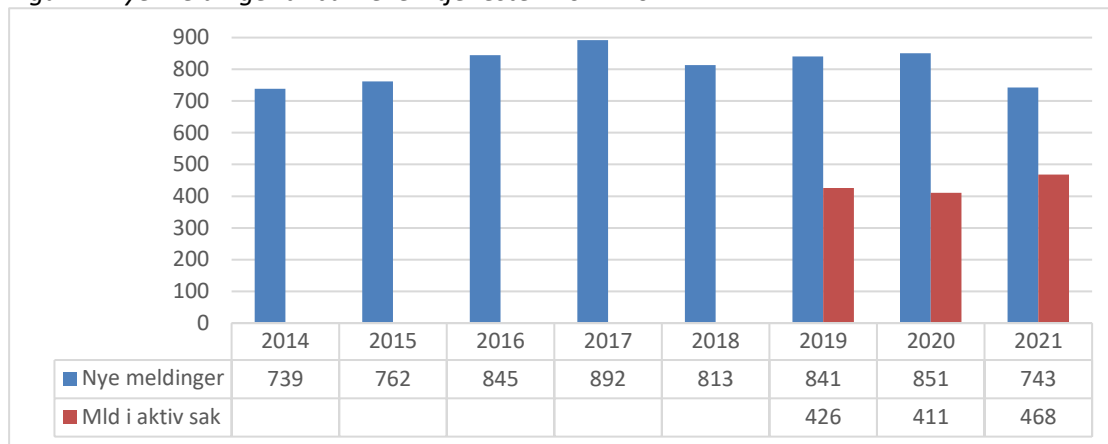
Instans	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Skole	10,8 %	12,5 %	14,8 %	14,8 %	15,3 %	13,6 %	9,8 %	11,3 %
Barnehage	6,2 %	4,7 %	3,4 %	3,6 %	4,2 %	3,8 %	4,9 %	5,7 %
Politi	20,6 %	19,9 %	13,9 %	12,9 %	13,4 %	14,8 %	15,4 %	20,7 %
Barneverntj/bvv	19,7 %	21,2 %	23,6 %	23,6 %	25,4 %	25,7 %	21,7 %	20,1 %
Foresatte	8,8 %	6,6 %	4,9 %	6,9 %	5,0 %	6,5 %	7,1 %	8,9 %
Barnet	0,8 %	0,4 %	0,6 %	0,7 %	0,9 %	0,7 %	0,2 %	0,9 %
Private og andre	6,9 %	10,5 %	9,6 %	7,3 %	9,2 %	9,3 %	13,0 %	10,8 %
Lege/sykehus	8,4 %	8,7 %	9,0 %	7,4 %	4,1 %	7,1 %	9,7 %	5,0 %
Øvrige	17,7 %	15,5 %	20,2 %	22,7 %	22,5 %	21,0 %	18,1 %	16,7 %

Barneverntjenesten melder til seg selv ved flere anledninger, eksempelvis når det har kommet inn bekymringsmelding på et barn som har søsken som det også er bekymring for, hvor da barneverntjenesten vil stå som melder av bekymring for søsknene. Barneverntjenesten melder også videre til barneverntjenester i andre kommuner ved flytting. Barnevernvakten melder til barneverntjenesten ved kontakt med familier utenfor barneverntjenestens ordinære kontortid.

I perioden under pandemien har det generelt sett vært en nedgang i antall meldinger fra skoler, parallelt med en økning i meldinger fra politiet og privatpersoner. Antallet meldinger fra privatpersoner har i 2021 gått mer tilbake til slik det var før pandemien igjen. Antallet meldinger fra barnehager har vært stabilt gjennom hele perioden og er i 2021 omtrent nøyaktig samme antallet som i 2020.

De tre største årsakene som oppgis i meldinger til barneverntjenesten i 2021 er «Vold i hjemmet/vitne til vold i nære relasjoner», «Foreldres rusmisbruk» og «Høy grad av konflikt hjemme»/ «konflikt mellom foreldre som ikke bor sammen».

Figur 1: Nye meldinger til barneverntjenesten 2014-2021

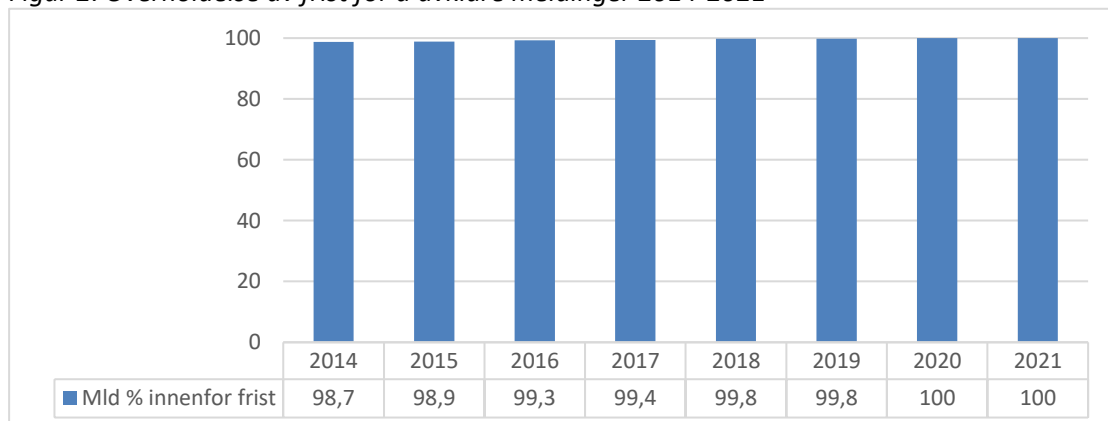

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
% henlagt	23,8 %	16,4 %	12,6 %	12,3 %	15,4 %	11,8 %	15,6 %	12,7 %

I tillegg til nye meldinger ble det fra og med 2019 ført statistikk for antall meldinger i allerede aktive barnevernssaker. Fra og med 2020 registreres disse inn på lik linje med nye meldinger også nasjonalt. Det totale antallet meldinger til barneverntjenesten i 2021 har en forsiktig nedgang fra 2020, men man ser parallelt en økning i meldinger i aktive barnevernssaker. Dette betyr noe færre nye barn som kommer i kontakt med barnevernet totalt sett. Henleggelsesprosenten for meldinger er redusert i 2021, en naturlig konsekvens når antallet nye meldinger er noe lavere. Dagens nivå for henleggelsesprosent og terskel for beslutning om henleggelse av meldinger vurderes å være i tråd med nasjonale retningslinjer og statsforvalterens tilbakemeldinger på området.

En melding kan henlegges på ulike grunnlag: fordi den faller utenfor bvl. § 4-3, at den blir henvist til annen instans, at den overføres til barneverntjenesten i annen kommune eller at det ikke er grunnlag for gjennomgang (f.eks. at barnet er over 18 år eller at meldingen er åpenbar sjikane).

Figur 2: Overholdelse av frist for å avklare meldinger 2014-2021

Fristbrudd på meldinger er kontinuerlig redusert i perioden og forekommer svært sjelden.

5.2.2 Undersøkelser

Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter barnevernloven, skal barneverntjenesten snarest og senest innen tre måneder undersøke forholdet. I særlige tilfeller kan fristen utvides til seks måneder. Barneverntjenesten må begrunne hvorfor det foreligger slike «særlige tilfeller». Utvidet frist vil være aktuelt dersom saken er spesielt komplisert, og det av denne grunn er behov for særlig omfattende og tidkrevende undersøkelser. Spesielt aktuelt vil dette være dersom familien eller ungdommen unndrar seg kontakt med barneverntjenesten.

Barneverntjenesten i Bærum har gjennomsnittlig utvidet 4,5 % av sine undersøkelser i perioden 2014-2021. Tilbakemeldinger fra statsforvalteren for 2021 viste at samtlige utvidelser som ble konkludert innen utvidet frist var godkjent.

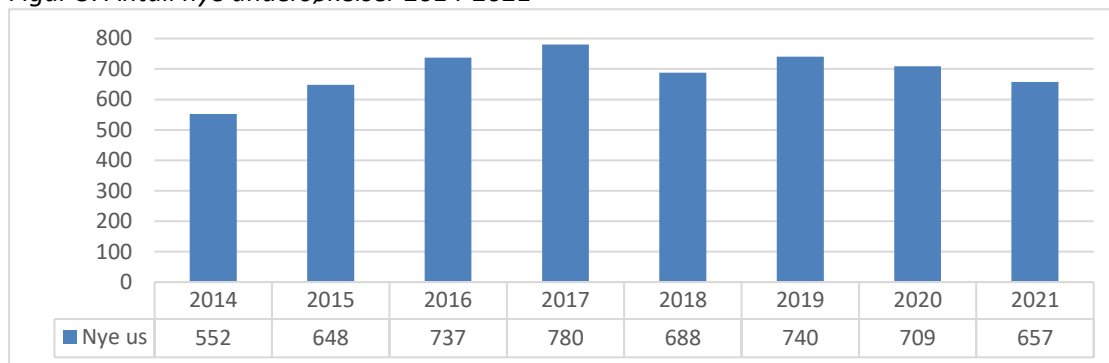
Omfanget av undersøkelsen vil avhenge av bekymringen i den enkelte sak. Undersøkelsen skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ikke være mer omfattende enn nødvendig. Undersøkelser kan imidlertid gjennomføres selv om familien ikke ønsker det.

Barnet får alltid mulighet til å medvirke i undersøkelsen. Barnet eller ungdommens syn skal følgelig alltid tas med og vektet i vurderingene. Barn og ungdom skal få informasjon om prosessen og de beslutningene som blir tatt. Foreldre og barn over 15 år er parter i saken og har bl.a. rett til å se alle dokumenter i saken.

Utfallet av en undersøkelse kan være at:

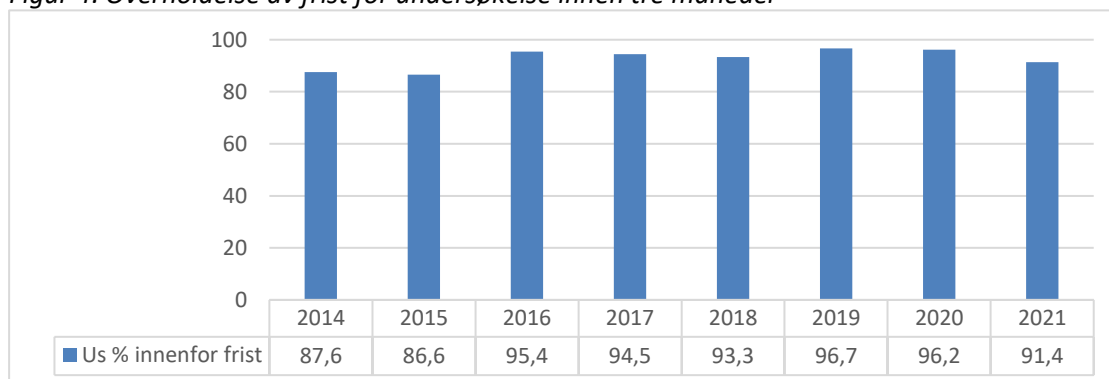
- Barneverntjenesten henlegger saken fordi det ikke er behov for tiltak fra barneverntjenesten.
- Barneverntjenesten iverksetter hjelpetiltak med samtykke fra foreldre og barn over 15 år.
- Barneverntjenesten henlegger saken med bekymring fordi foreldrene ikke samtykker til hjelpetiltak, og det ikke er grunnlag for å fremme sak for fylkesnemnda, selv om barneverntjenesten vurderer at familien trenger hjelpetiltak. I disse tilfellene kan barneverntjenesten beslutte at det innen seks måneder skal vurderes om det skal åpnes ny undersøkelse.
- Barneverntjenesten forbereder sak for fylkesnemnda om å pålegge hjelpetiltak, omsorgsovertakelse eller plassering på barnevernsinstitusjon uten samtykke.

Figur 3: Antall nye undersøkelser 2014-2021

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
% henlagt	61,8 %	62,1 %	63,9 %	55,4 %	61,4 %	64,1 %	62,4 %	67,8 %

Figur 4: Overholdelse av frist for undersøkelse innen tre måneder

Fristbrudd på undersøkelser er redusert i perioden 2014-2021. Der det er risiko for fristbrudd underrettes barnevernsjef gjennom etablerte rutiner for eskalering i linjen, for vurdering av årsak og eventuelle korrigerende tiltak. De vanligste årsakene til fristbrudd i perioden er (i stigende rekkefølge):

- Vanskelig å få tak i familie og barn
- Foreldre eller barn unndrar seg kontakt med barneverntjenesten
- Komplisert/sammensatt sak
- Annet

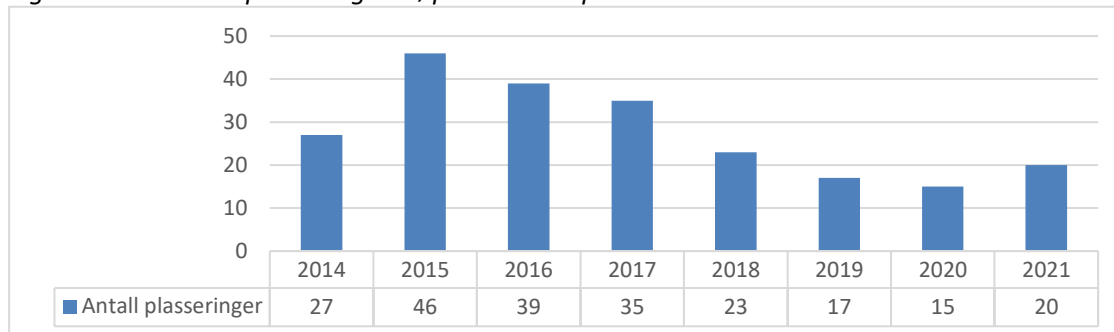
I 2021 er det færre antall fristbrudd enn tidligere år, men på grunn av nedgang i antall avsluttede undersøkelser, som henger sammen med færre nye meldinger, er det prosentvis færre undersøkelser som er konkludert innen tre måneder. 2021 skiller seg også ut fra tidligere år med tanke på årsak for fristbrudd, da sykdom i barneverntjenesten har vært årsak til fristbrudd. Dette er å anse som en direkte konsekvens av pandemien og ikke et generelt utviklingstrekk.

5.2.3 Akutt plasseringer

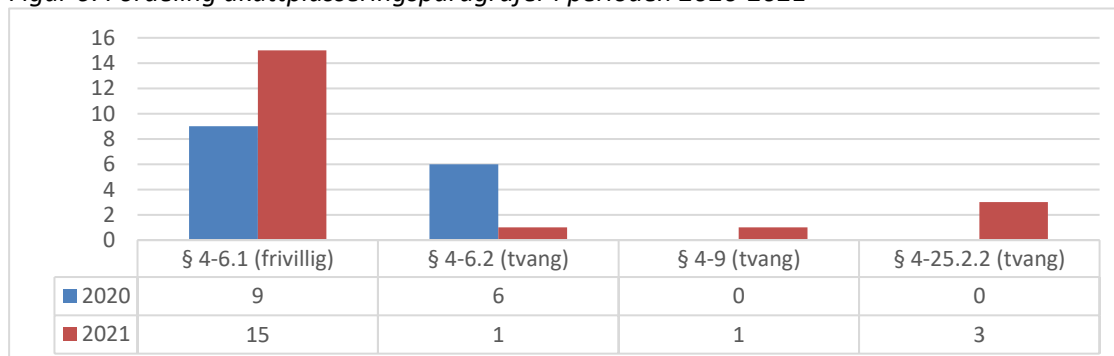
Den vanligste årsaken til at barn og unge akutt plasseres, er at de er uten omsorg fordi foreldrene er syke eller barnet er uten omsorg av andre grunner. Den store nedgangen i antall akutt plasseringer i barneverntjenesten i Bærum har valid sammenheng med:

- barnevernfaglig spesialisert tiltaksavdeling som integrert del av barneverntjenesten, inkludert forskningsbaserte barneverntiltak som FFT, MST-CAN, ABC og PMTO.
- over tid systematisk arbeid med kvalitet og kvalitetssikring i akutte situasjoner – for å forebygge akutte plasseringer.
- avdeling barnevernvakt, mottak og akutt er definert som faglig spisskompetansemiljø på oppfølging av akutte situasjoner i barneverntjenesten.

Figur 5: Antall akutt plasseringer i løpet av året i perioden 2014-2021

Figur 6: Fordeling akutt plasseringsparagrafer i perioden 2020-2021

De aller fleste akutt plasseringer i 2021 var med samtykke. Vi har i 2021 også sett behov for akutt plassering av enkelte barn på grunn av Covid-19. Dette har vært i tilfeller der foreldre har blitt innlagt på sykehus og barna har stått uten omsorgspersoner (i tilfeller der ikke slekt eller nettverk

kunne ivareta barna). Mindre variasjoner i utviklingen fra år til år vil uansett forekomme, blant annet avhengig av antall barn i samme familie som samtidig er i behov av akutt plassering.

5.2.4 Barn og unge med barneverntiltak

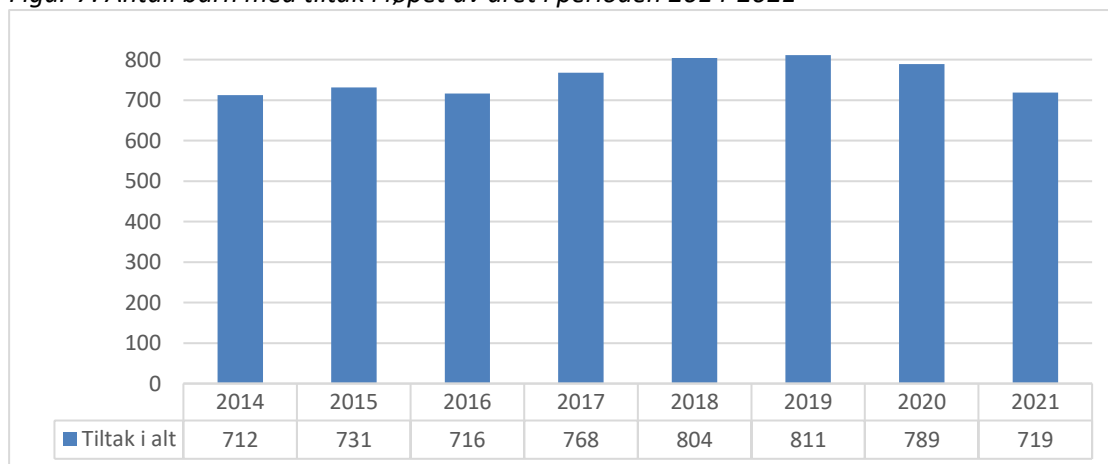
Barneverntjenesten kan iverksette ulike typer barneverntiltak etter barnevernloven med samtykke fra partene (foreldre og barn over 15 år):

- frivillige hjelpetiltak i hjemmet
- frivillig plassering utenfor hjemmet
- frivillig plassering på institusjon for behandling når barnet har alvorlige atferdsvansker

Hvis frivillige hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig for at barnet har oppvekstforhold som sikrer deres helse og utvikling, har barneverntjenesten et ansvar for å finne andre muligheter for barnet. Det kan være nødvendig å pålegge hjelpetiltak eller å finne en omsorgsbasis utenfor hjemmet hvor barnet kan være for en kortere eller lengre periode. I disse tilfellene må barneverntjenesten fremme sak for fylkesnemnda. Det er fylkesnemnda som fatter et eventuelt vedtak om omsorgsovertakelse eller å pålegge hjelpetiltak. Foreldre og barn over 15 år er parter i slike saker og vil få tilbud om advokatbistand.

Antallet barn som barneverntjenesten i Bærum er i kontakt med har vært økende over de siste fem årene, med noen svingninger i konkret antall fra ett år til et annet. Den samme økningen gjenspeiles i antallet barn med tiltak fra barneverntjenesten. Utviklingen i 2021 viser nå en naturlig stabilisering med noe færre barn som mottar tiltak. Totalt antall barn med tiltak i ett enkelt år påvirkes også av tilfeldige svingninger knyttet til antall rett før og rett etter årsslutt i hvert enkelt kalenderår.

Figur 7: Antall barn med tiltak i løpet av året i perioden 2014-2021

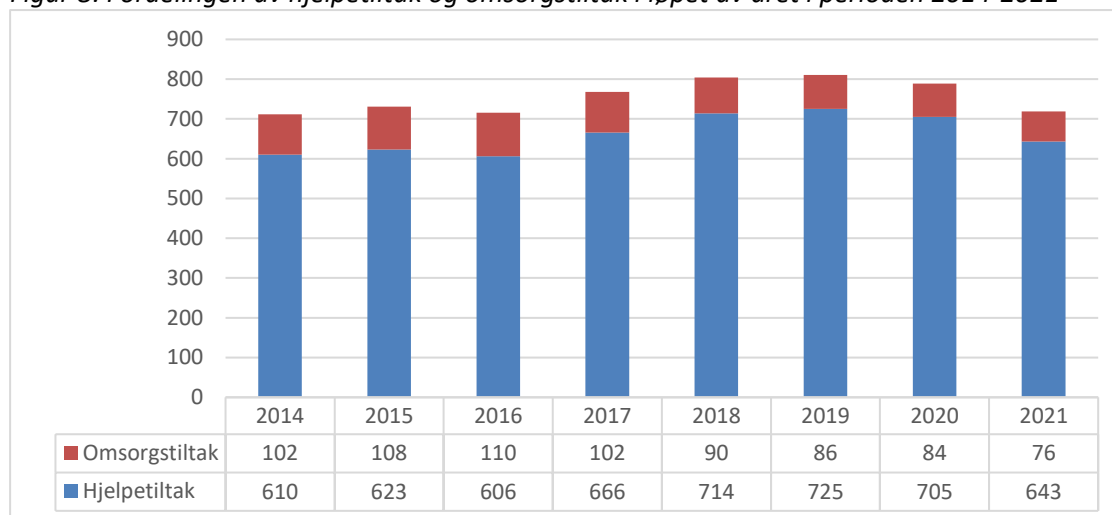
5.2.5 Hjelpetiltak og omsorgstiltak

Hjelpetiltak etter barnevernloven skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien. Hjelpetiltak kan som hovedregel bare settes i verk dersom familien samtykker, men fylkesnemnda kan fatte vedtak som pålegger foreldrene å ta imot hjelpetiltak. I 2021 ble det ikke iverksatt hjelpetiltak med pålegg fra fylkesnemnda. I perioden 2018-2020 ble det iverksatt hjelpetiltak med pålegg i én familie hvert av årene.

Omsorgstiltak er gjeldende når barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barnet etter vedtak i fylkesnemnda jf. bvl § 4-12.

Den største andelen barn med tiltak, 89 prosent per 2021, mottar hjelpetiltak i hjemmet. Denne andelen har holdt seg stabilt de siste tre årene, noe som er i samsvar med ønsket tjenesteprofil for barneverntjenesten. 11 prosent av barna mottar omsorgstiltak. Den klart største andelen av de plasserte barna bor i fosterhjem, som også er i tråd med ønsket tjenesteprofil.

Figur 8: Fordelingen av hjelpetiltak og omsorgstiltak i løpet av året i perioden 2014-2021

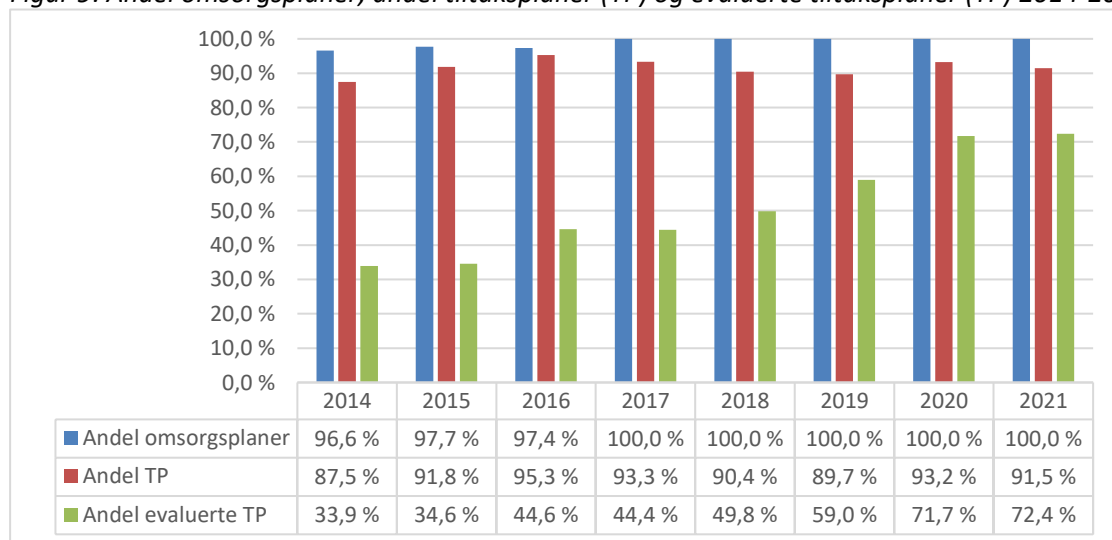

Når det fattes vedtak om hjelpetiltak etter barnevernloven, skal barneverntjenesten utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan. Barneverntjenesten skal følge nøye med på hvordan det går med barnet og foreldrene og vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye eller eventuelt mer omfattende eller inngripende tiltak. Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig. Barnet skal få mulighet til å medvirke og påvirke utarbeidelsen og evalueringen av tiltaksplanen. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.

Veileder Q-1104 om tiltaksplaner og omsorgsplaner sier at tiltaksplanen som hovedregel bør evalueres hvert kvartal, men i enkelttilfeller kan det vurderes at evalueringer kan skje sjeldnere. Dette kan for eksempel gjelde langvarige forebyggende barneverntiltak, hvor det kan være vanskelig å måle raske endringer.

Ved omsorgsovertakelser skal barneverntjenesten vedta en plan for barnets omsorgssituasjon. Omsorgsplanen skal formidle barneverntjenestens plan for barnets fremtid når det gjelder hvor barnet skal bo og vokse opp, vurdering av gjenforeningsformålet og for øvrig barnets relasjon og kontakt med sin biologiske familie. I tillegg skal omsorgsplanen tydeliggjøre om barnet har særlige behov som må følges opp.

Figur 9: Andel omsorgsplaner, andel tiltaksplaner (TP) og evaluerte tiltaksplaner (TP) 2014-2021

Andel barn med omsorgsplan og tiltaksplan er jevnt over høy. Evaluering av tiltaksplaner er fortsatt stigende. I tilstandsrapporten for 2019 ble det vurdert risiko knyttet til grad av måloppnåelse på

dette området. Barneverntjenesten har iverksatt flere forbedringstiltak som del av barneverntjenestens strategi for kvalitetsutvikling de siste to årene. Det forventes fortsatt noe økning på den aktuelle indikatoren gjennom 2022, ettersom varige resultater krever systematisk tilnærming over noe tid. Utvikling og måloppnåelse på området følges opp månedlig i tjenestens månedsrapport til barnevernsjef.

5.2.5.1 Spesialiserte og evidensbaserte barnevernfaglige hjelpetiltak

I det følgende omtales de forskningsbaserte barneverntiltakene som implementeres og drives av barneverntjenesten i Bærum i samarbeid med Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU) og Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP). For oversikt over barneverntjenestens fullstendige tiltaksprofil vises det til *vedlegg 1* til tilstandsrapporten.

MST-CAN (Multisystemic Therapy - Child Abuse and Neglect)

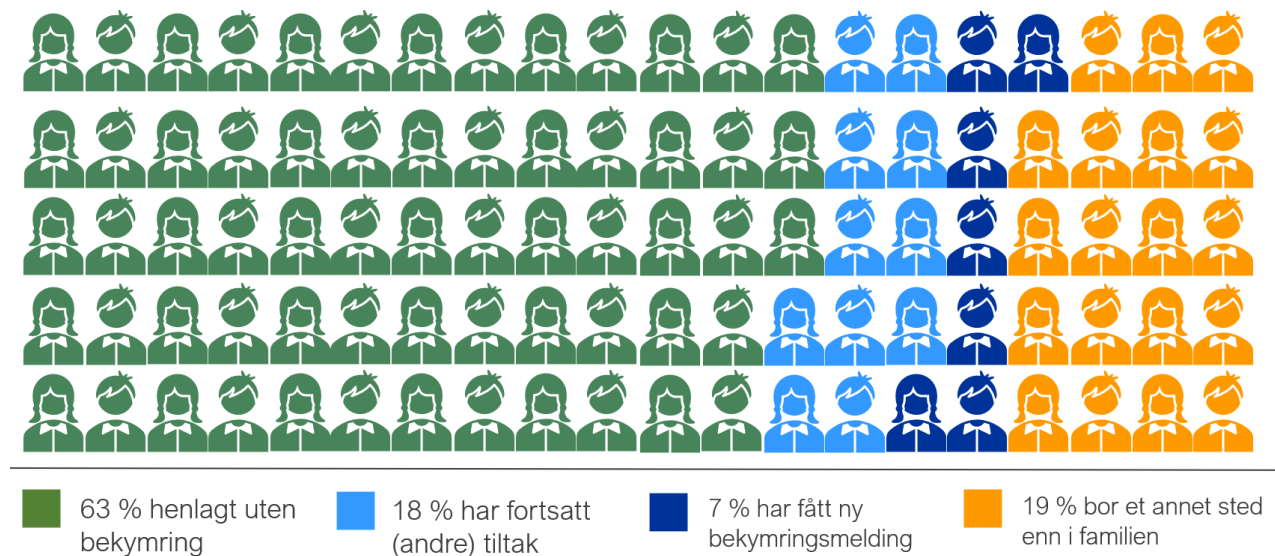
MST-CAN er et evidensbasert behandlingstiltak for familier med barn mellom 6 og 18 år, hvor det rapporteres om fysisk vold og/eller omsorgssvikt i hjemmet. Dette er en behandling for de mest alvorlige og komplekse barnevernssakene, og et alternativ til omsorgsovertakelse. I behandlingen er det intervensjoner rettet mot både foreldre og barn, og familienes praktiske behov. Det er fokus på rask konflikt- og sikkerhetskåndtering, for å unngå nye episoder med vold og/eller omsorgssvikt og unngå plassering utenfor hjemmet. Behandlingen er hjemmebasert og intensiv (seks til ni måneder, tre til fem møter i uken), hvor MST-CAN-teamet har 24/7-tilgjengelighet for familiene.

Etter snart seks år i drift har MST-CAN teamet stadig veldig gode resultater. Senhøsten 2021 passerte teamet totalt over 100 barn i behandling siden oppstarten. Historikken over barneverntjenestens bruk av tiltaket, samt hvordan det har gått med barna ett år etter endt behandling er oppsummert per år siden oppstart i tabell 2. Ved oppfølging ett år etter behandling, bor de aller fleste av barna fortsatt hjemme, med få nye bekymringsmeldinger (oppsummert i *illustrasjon 2*). Vinteren 2021 publiserte Universitetet i Oslo en pilotstudie om barna og foreldrenes psykososiale problemer, altså hvor sinte, redde og lei seg barn og foreldre var, før og etter behandlingen. Studien konkluderte med at både foreldre og barn fikk det bedre gjennom behandlingen, og at tiltaket derfor synes å være effektivt også i norsk kontekst. Bærum er fortsatt eneste vertskommune for et slikt team i Norge, men andre kommuner og aktører er stadig interessert, og det foreligger konkrete planer for oppstart av to nye team i andre områder 2023.

Tabell 2: Barneverntjenestens bruk av tiltaket MST-CAN, fordelt på år siden oppstart.

		2017	2018	2019	2020	2021
	Totalt antall barn (familier) i tiltaket	27 (14)	33 (16)	31 (14)	29 (15)	30 (15)
	Antall av disse fra Asker i tiltaket	7 (3)	13 (4)	12 (4)	13 (6)	11 (5)
Barnas situasjon ett år etter behandlingen	Bor hjemme		79 %	71 %	88 %	87 %
	Barneverntjenesten har mottatt ny bekymringsmelding		0 %	14 %	14 %	0 %
	Mottar hjelpetiltak rettet mot barnets omsorgssituasjon		21 %	14 %	36 %	75 %

Illustrasjon 2: Resultater fra ett års oppfølging etter behandling for de 100 første barna som har mottatt hjelp fra MST-CAN

FFT (Funksjonell familierterapi)

FFT er en evidensbasert familierapeutisk behandlingsmetode for ungdom mellom 11 og 18 år og deres familier, der ungdommen viser problematferd knyttet til skole, rus, antisosial atferd, kriminalitet og/eller vold, samt eventuelle tilleggsproblemer som gjelder psykisk helse. FFT kan også være et behandlingstilbud i barnevernssaker av noe mindre alvorlig karakter, hvor ungdommens problematferd er avgrenset til ett system og er i risiko for utvikling av mer alvorlige atferdsvansker. Målet med FFT-behandling er at ungdommen skal kunne bli boende hjemme, uten alvorlig bekymring for ungdommens utvikling eller for samspillet i familien.

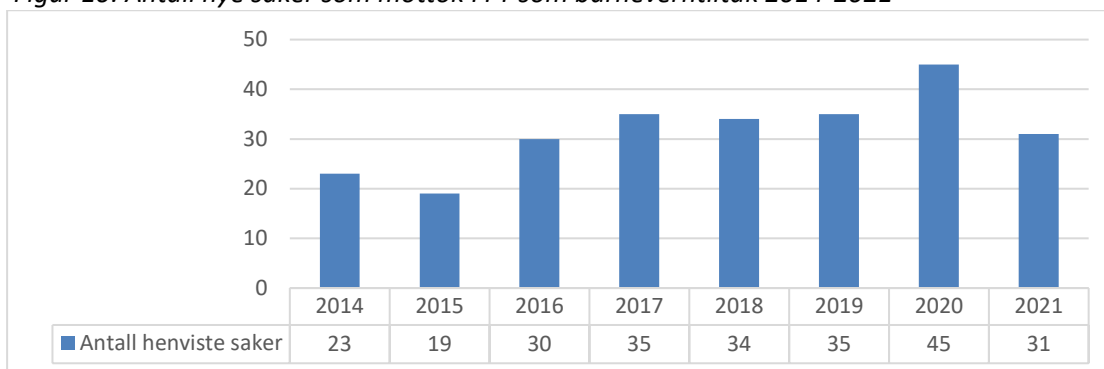
Teamet i barneverntjenesten i Bærum startet opp høsten 2013. F.o.m. 2014 t.o.m. 2021 har FFT jobbet med 258 saker. Jevnt over er gjennomsnittsalderen for de ungdommene som henvises 15 år og det er også i snitt jevn fordeling mellom gutter og jenter. Det er særlig konflikter mellom ungdom og foreldre, samt vold i familien som er de hyppigste henvisningsårsakene. Deretter er problemer med skole (ofte ungdom som har stort fravær), psykiske helseutfordringer, samt tilbakeføring fra plasseringer/institusjon. Ungdom med alvorlig risikoatferd som gjelder rus og kriminalitet blir oftere henvist til MST (MST er et spesialisert 24/7-tiltak i regi av statlig barnevern/Bufetat).

Resultater for FFT viser følgende fra 2021:

- Teamet jobbet med totalt 45 saker (hvorav 34 fra Bærum)
- Av sakene som er avsluttet fullførte 95 % behandlingen
- Behandlingslengden for fullførte saker er i snitt 151 dager, dvs. ca. 5 mnd.
- 43 % av sakene er henlagt etter fullføring av FFT (dvs. ikke lengre behov for barneverntiltak)
- 29 % av sakene har mindre omfattende barneverntiltak som ansvarsgrupper, nettverksmøter eller råd og veiledning, eller ble henlagt etter en kortere periode med familieveiledningstiltak i regi av barneverntjenesten
- 29 % av sakene har nye familieveiledningstiltak i etterkant av fullføring av FFT
- Ved avslutning bor samtlige ungdom hjemme, og det er på gruppenivå en bedring sammenlignet mot inntak på de øvrige nasjonale målene for behandlingen (ungdommen går på skole, avstår fra vold, er rusfri og ikke i konflikt med loven).

Nedgangen i antall saker fra 2020 til 2021 forklares med en lengre periode med vakanse i teamet første halvdel av 2021, kombinert med noe lavere inntak i siste halvdel av 2021 grunnet ansettelse av tre nye terapeuter som har vært under opplæring i denne perioden. Det forventes en økning i saksmengde igjen i 2022.

Figur 10: Antall nye saker som mottok FFT som barneverntiltak 2014-2021

ABC (The Attachment and Biobehavioral Catch-up Intervention)

ABC er et spesialisert foreldreveiledningstiltak til foreldre med barn mellom seks og 24 måneder. Hensikten er å øke foreldres (eller ev andre omsorgspersoners) sensitive og kjærlige omsorg overfor barnet, følge barnets initiativ i utforsking og lek, samt redusere foreldres skremmende atferd. Veiledningsmetoden har solid forskningsmessig dokumentasjon, og har vist å fremme trygg tilknytning, språkutvikling, impuls kontroll, samt å normalisere barnets stress-reguleringsystem. ABC-veilederne i barneverntjenesten i Bærum er sertifisert gjennom et opplæringsprogram i regi av RBUP, Helseregion Øst og Sør.

Veiledningen er organisert gjennom ti hjemmebesøk av ABC-sertifisert foreldreveileder, én gang per uke. Veiledningen har fokus på noen få sentrale temaer:

- 1) gi barnet kjærlig omsorg
- 2) følge barnets initiativ og dele glede med barnet
- 3) unngå skremmende atferd.

Innenfor disse tre temaene løfter familieveilederen frem positive handlinger som foreldre bør gjøre mer av for å styrke foreldre-barn relasjonen. Veiledningen er «hands-on», dvs. veileder kommenterer samspillet underveis. Foreldre får også se eksempel-videoer av samspill for å illustrere de ulike temaene det jobbes med. I tillegg gjøres oppgaver sammen med barnet, og de får se videoklipp av seg selv og barnet der de gir barnet kjærlig omsorg, følger barnets initiativ og deler glede.

ABC ble formelt iverksatt som tiltak i barneverntjenesten fra 2020. Pr. 31.12.21 har 9 familier gjennomført veiledningsforløpet. Dette parallelt med opplæring og sertifisering av to ABC-terapeuter.

PMTO (Parent Management Training – Oregon)

PMTO er et veiledningsprogram for familier med barn i aldersgruppen tre-12 år, der barnet viser atferdsvansker i samspill med andre. Programmet ble implementert i Norge for ca. 20 år siden, i regi av NUBU og Bufetat.

Målet med PMTO-behandlingen er å forsterke det emosjonelle båndet mellom foreldre og barn slik at det negative familiesamspillet brytes, og barnets prososiale utvikling fremmes og styrkes. Det jobbes med å snu negative, tvingende samspillsmønstre og også foreldrenes holdninger og oppfatning av barnet. Foreldrene lærer å bli mer sensitive, tar flere positive initiativ, får bedre kommunikasjonsferdigheter, og blir bedre på å regulere egne følelser. Dette igjen gjør at barnets og foreldrenes relasjon bedres, og barnet gis nye utviklingsmuligheter.

PMTO innebærer ukentlige møter mellom terapeut og foreldre i cirka 15-30 uker. Hvis atferden viser seg i barnehage/skolearenaen, så involveres også disse i behandlingen.

Barneverntjenesten i Bærum startet implementeringen av PMTO i samarbeid med NUBU og Bufetat i 2020, og implementeringsfasen vil vare inn i 2022. Det vil følgelig rapporteres på resultater og erfaringer fra og med tilstandsrapporten for 2022.

5.2.6 Barn og ungdom plassert utenfor hjemmet

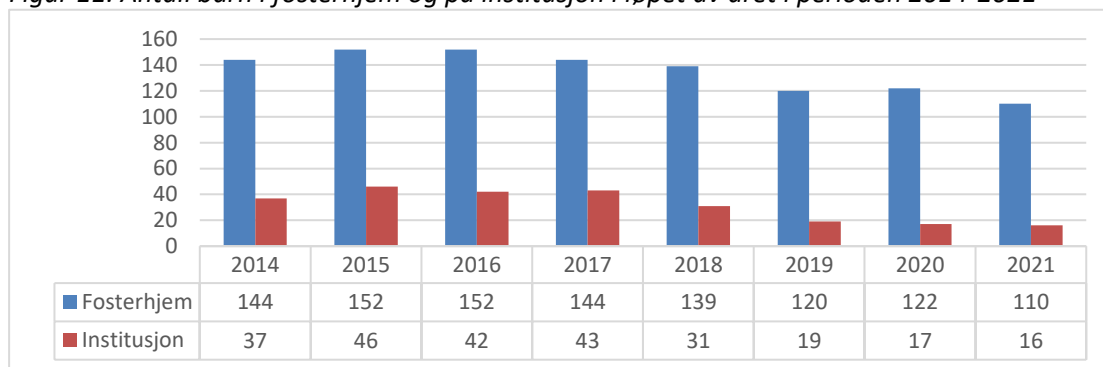
Fosterhjem:

Med fosterhjem menes private hjem som tar imot barn til oppfostring. Fosterforeldre er personer som har særlig evne til å gi barn et trygt og godt hjem, og som kan løse oppfostringsoppgavene i samsvar med de forutsetningene som er lagt til grunn om oppholdets varighet mv. Statlig barnevern/Bufetat har bistandsplikt overfor kommunene når det gjelder rekruttering av fosterhjem. Barneverntjenesten i Bærum rekrutterer cirka syv av ti fosterhjem selv, hovedsakelig i barnets slekt og nettverk. Det er utfordringer nasjonalt når det gjelder Bufetats tilgang på tilgjengelige fosterhjem til kommunene, særlig fosterhjem til barn med kompliserte eller omfattende omsorgsbehov.

Institusjon:

Det finnes ulike typer barneverninstitusjoner i Norge og de fleste er rettet mot ungdom som målgruppe. Barn under 12 år blir som regel plassert i fosterhjem. Institusjoner tilbyr plass til ungdommer som av ulike årsaker ikke kan bo hjemme hos foreldrene eller i et fosterhjem. Noen institusjoner spesialiserer seg på ungdommer med alvorlige atferdsvansker.

Figur 11: Antall barn i fosterhjem og på institusjon i løpet av året i perioden 2014-2021

Antallet barn som er i behov av å bo på institusjon er over halvert i perioden, som er i tråd med ønsket tjenesteprofil. Denne utviklingen støttes også i bakgrunnen for etablering av FFT, MST-CAN, PMTO og andre spesialiserte barneverntiltak integrert i barneverntjenesten.

Utsiktet flytting:

En utsiktet flytting innebærer at flyttingen fra fosterhjemmet eller institusjonen skjer tidligere enn planlagt på grunn av ulike forhold. Flyttevedtak hjemles i lov om barneverntjenester § 4-17. Barneverntjenesten har i tillegg, fra 4. kvartal 2019, innført en intern registrering av flyttinger som skjer fordi fosterforeldrene sier opp avtalen eller en institusjon legger ned. Disse omfattes ikke av et vedtak. I perioden 2019-2021 har det totalt vært 18 utsiktede flyttinger fordelt på 9 barn. Dette er å anse som lavt totalt sett.

Fosterhjemsbesøk (FOS):

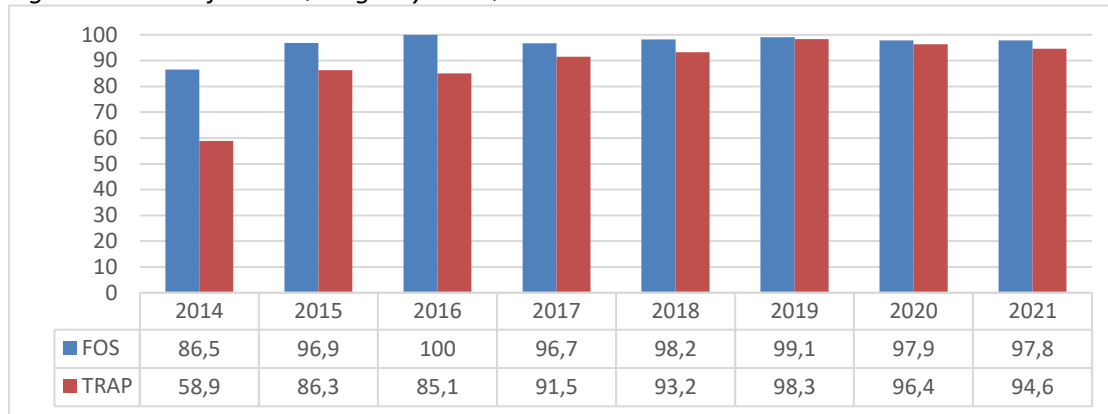
Barneverntjenesten har en plikt til å besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig, men minimum fire ganger i året. For barn som har vært plassert i fosterhjem i mer enn to år, kan barneverntjenesten vedta at antall besøk skal redusere til minimum to ganger i året.

Tilsynsbesøk (TRAP):

Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.

Kommunen skal føre tilsyn med barnet så ofte som nødvendig, men minimum fire ganger i året. For barn over 15 år som har vært plassert i mer enn to år, kan fosterhjemskommunen vedta at tilsynet reduseres til minimum to ganger i året, dersom forholdene i fosterhjemmet anses som gode.

Figur 12: Fosterhjemsbesøk og tilsynsbesøk 2014-2021

Barneverntjenesten har samlet hatt en økning i gjennomførte fosterhjemsbesøk og tilsynsbesøk i perioden og er nå nært opp mot 100 %. I 2021 gjennomførte barneverntjenesten 97,8 % av lovpålagte fosterhjemsbesøk. Det vil si at det manglet to lovpålagte besøk. Det manglet tre tilsynsbesøk i 2021. Årsak til slike mangler kan være at det er planlagt besøk på slutten av halvåret som blir avlyst av fosterhjemmet (f.eks. grunnet sykdom) slik at det blir nytt rapporteringshalvår innen besøket gjennomføres. Da vil besøket komme opp som en «mangel» i halvårsrapporteringen.

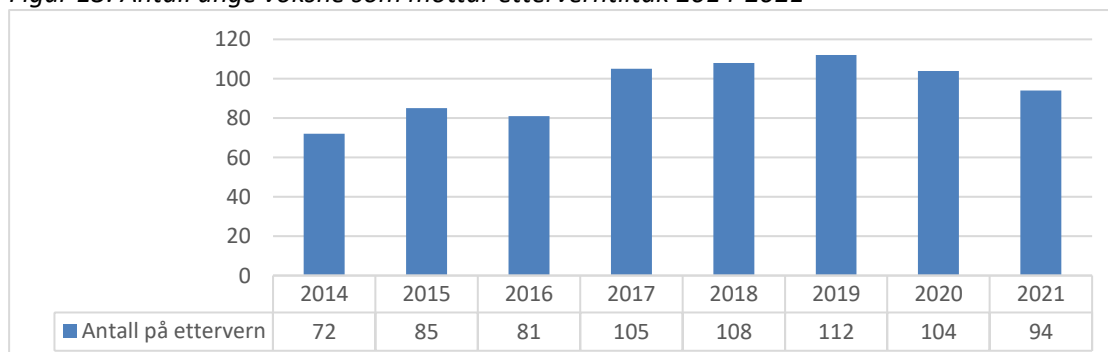
Når det gjelder nye plasseringer i fosterhjem, er kravet ett besøk pr påbegynt kvartal det første året. Dette kan være utfordrende (og ikke nødvendigvis hensiktsmessig av hensyn til barnet) å gjennomføre i de tilfeller plasseringen skjer kort tid før fristen for en halvårsrapportering. Det ble gjennomført to ekstra fosterhjemsbesøk i tillegg til de lovpålagte i 2021, noe som tilsier at det blir gjennomført flere fosterhjemsbesøk i saker hvor det faglig sett vurderes et behov for dette.

5.2.7 Unge voksne som mottar ettervern

Når ungdommen samtykker, kan barneverntiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, opprettholdes eller erstattes av andre tiltak som er omhandlet i barnevernloven inntil barnet har fylt 25 år. Formålet med ettervern er å ivareta ungdommer som har hatt tiltak fra barneverntjenesten, og som fortsatt trenger bistand og støtte etter nådd myndighetsalder i overgangen til voksenlivet.

Barneverntjenesten har et særlig ansvar for oppfølging av unge voksne som har vært under barnevernets omsorg. Ettervern er å anse som en beskyttende faktor for unge voksne som befinner seg i en sårbar livsfase. Andre tjenesters tilbud og oppfølging av de unge voksne i denne fasen, sammen med ettervern fra barneverntjenesten, er også vesentlig for en god start på voksenlivet.

Figur 13: Antall unge voksne som mottar etterverntiltak 2014-2021

I figur 13 vises antall unge voksne med etterverntiltak pr 31.12. Det totale antallet som mottar ettervern gjennom året kan derfor være høyere, da saker avsluttet før 31.12. ikke er medregnet.

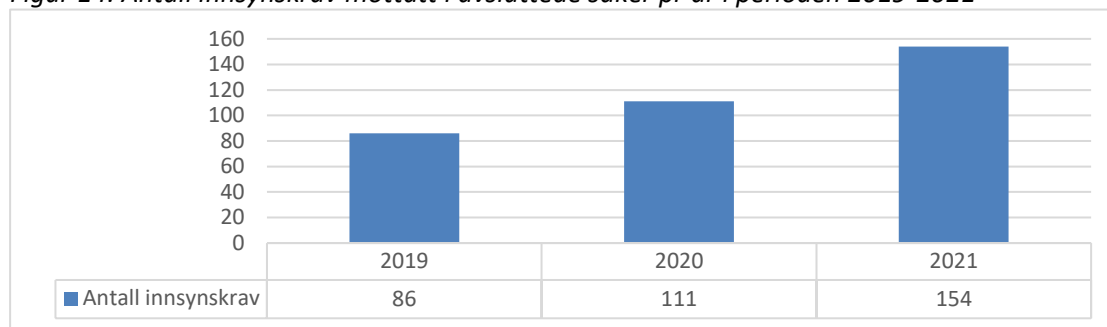
Fra 1.1.2021 ble retten til ettervern fra barnevernet utvidet fra 23 til 25 år. Det var forventet at denne lovendringen kunne gi en økning i antall som mottar ettervern. Så langt har vi imidlertid sett en nedgang over de siste to årene. Dette er en utvikling som kan ha flere årsaksfaktorer som f.eks.

- nedgang i antall enslige mindreårige flyktninger de foregående årene
- tydeliggjøring av etterverntiltakene og dialogen med ungdom om hva ettervern er
- styrket samarbeid med andre instanser som har ansvar for den aktuelle målgruppen
- færre barn med tyngre barneverntiltak (plassering) før 18 år

5.2.8 Innsynskrav

Parter i en barnevernssak har i utgangspunktet rett til innsyn i alle opplysninger i saken, jf. forvaltningsloven §13 a nr 1. Parten har rett til å få se alle dokumenter i saken og kan kreve å få disse utlevert. Parter i en barnevernssak er foreldre og barn over 15 år, og de kan kreve innsyn i saken både når den er aktiv og etter at den er avsluttet.

Figur 14: Antall innsynskrav mottatt i avsluttede saker pr år i perioden 2019-2021

Fra og med 2019 er det ført statistikk over antall innsynskrav barneverntjenesten mottar i avsluttede saker. Det har vært en betydelig økning i antall innsynskrav de to siste årene og barneverntjenesten har omdisponert ressurser for å imøtekomme dette. En økning i antall innsynskrav kan være et godt uttrykk for rettsikkerhet og åpenhet om barnevern. Flertallet av de som ber om innsyn i barnevernssaker er advokater, foreldre, andre barneverntjenester og klienten selv (i stigende rekkefølge).

Vi erfarer også at voksne som i sin barndom mottok tiltak fra barnevernet oftere ber om innsyn i barnevernssaken sin fordi de ønsker informasjon om andre instansers oppfølging overfor dem (for eksempel knyttet til skolegang, mobbing, helsehjelp mv.).

5.3 Nøkkeltall – økonomi og effektivisering

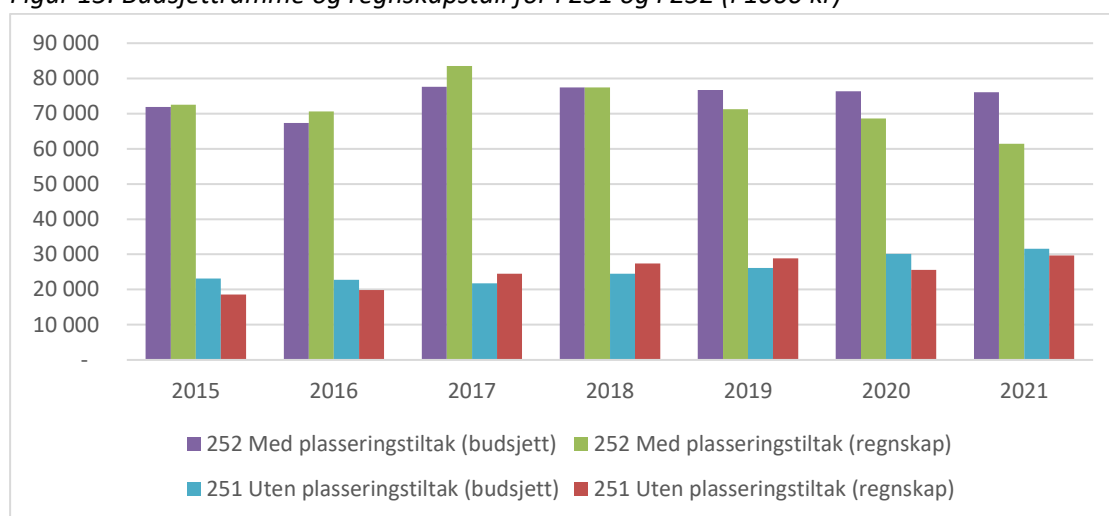
Barneverntjenesten er en lovpålagt tjeneste med rettighetsfestede tiltak til barn og unge i høy risiko. Den effektivisering og omstilling i barneverntjenesten som har pågått siden 2016, har fortsatt i 2021.

Funksjon 244 *Barneverntjeneste* omfatter for barneverntjenestens del hovedsakelig lønnsmidler til de fagansatte som følger opp barn og deres familier direkte i samtaler og møter, hjemmebesøk, som gir råd og veiledning til familier, bidrar til samarbeid rundt barnet sammen med andre instanser, samt ivaretar lovpålagte forvaltningsoppgaver etter barnevernloven. Funksjon 251 *Uten plasseringstiltak* omfatter inntekter og utgifter til tiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet. Funksjon 252 *Med plasseringstiltak* omfatter inntekter og utgifter til tiltak når barnet er plassert av barnevernet.

Kostnadsnivå og fordeling mellom funksjon 244, 251 og 252 varierer mellom landets barneverntjenester, blant annet etter tjenestenes organisering internt og i kommunen for øvrig. I Bærum er det i tillegg slik at kostnader knyttet til sentrale støtteenheter og fellesfunksjoner i kommunene (HR, personal, økonomi- og regnskap, IT osv.) overføres de ulike KOSTRA tjenestefunksjonene, deriblant funksjon 244.

Barnevernstjenesten har siden 2019 gått med et årlig mindreforbruk i varierende størrelse, som dels er resultat av den omstilling og effektivisering som barneverntjenesten har gjennomført de seneste årene. Dette har vært en viktig forberedelse før overgangen til ny finansieringsmodell i 2022. Det er rettet et større fokus på systematisk forbyggende arbeid og spesialiserte tiltak i hjemmet iht. barnevernloven, for å redusere kostnadsdrivende plasseringer i institusjon. Det er derfor i hovedsak lavere kostnader på 252 Med plasseringstiltak som gir denne utviklingen. I tillegg er det krevende å budsjettere med kostnader for plasseringer i institusjon; det er naturlige svingninger i behov, ønskelig å unngå plasseringer, men likevel viktig å ha midler tilgjengelig når behovet viser seg.

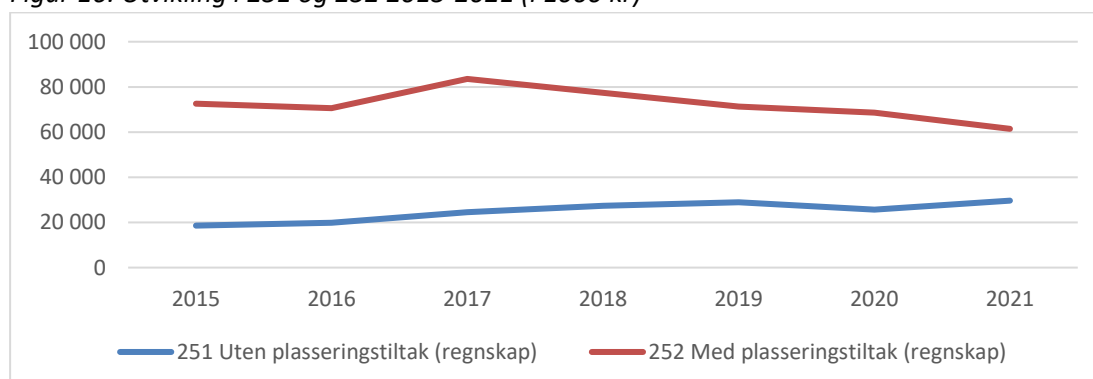
Figur 15: Budsjettramme og regnskapstall for F251 og F252 (i 1000 kr)

I figur 15 vises siden 2017 en nedgang i 252 Med plasseringstiltak og fra 2019 har det vært lavere enn budsjettert. Samtidig har 251 Uten plasseringstiltak økt til mer enn budsjettert i årene 2017-2019. Dette avspeiler barneverntjenestens forebyggende arbeid. I 2020 er budsjettet for 251 Uten plasseringstiltak økt, noe som skyldes at barneverntjenesten i større grad ønsket å investere i tiltaksutvikling i hjemmet. Likevel ble kostnader mindre enn forventet og 251 Uten plasseringstiltak gikk med et mindreforbruk. Dette ser man tar seg litt opp i 2021 og det skyldes mest sannsynlig at 2020 var et år som skilte seg noe ut totalt sett.

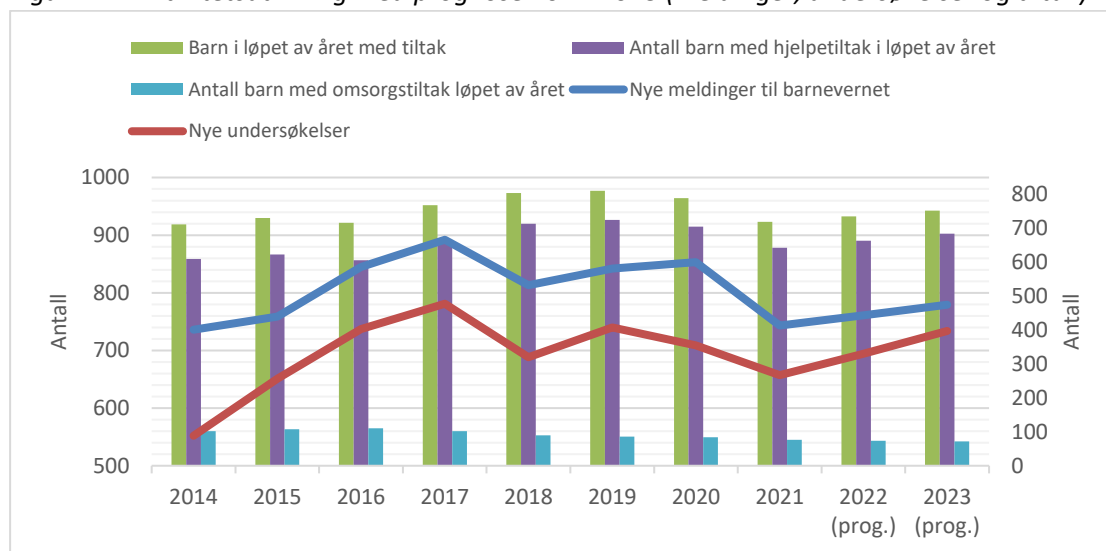
2020 og 2021 har på mange områder vært annerledes år og barneverntjenesten er oppmerksom på at utviklingen i disse årene ikke nødvendigvis avspeiler den utviklingen vi kan forvente fremover.

Figur 16: Utvikling i 251 og 252 2015-2021 (i 1000 kr)

I figur 16 vises det at 251 Uten plasseringstiltak øker i takt med at 252 Med plasseringstiltak faller. Dette er en ønskelig utvikling i barneverntjenesten; at man klarer å hjelpe barna i hjemmet og derved unngår inngripende plasseringer. Da plasseringstiltak er vesentlig mer kostbart enn forebyggende tiltak i hjemmet, kan dette resultere i et mindreforbruk da det som nevnt tidligere er vanskelig å budsjettere etter naturlige svingninger. Mindreforbruket i 2021 skyldes også en svingning med nedgang i aktiviteten, som forventes å ta seg litt opp igjen (se figur 17).

Figur 17 – Aktivitetsutvikling med prognose 2014-2023 (meldinger, undersøkelser og tiltak)

Som del av nasjonal barnevernreform 2022 vil finansieringsmodellen på barnevernfeltet endres. Den nye finansieringsmodellen overfører flere oppgaver og mer ansvar til kommunene, samtidig fjernes refusjonsordningen mellom kommune og stat. I tabell 3 og 4 vises hvor mye satsene er økt for kommunal egenbetaling. Barneverntjenesten har fått vedtatt økt budsjettrammen med 29,3 millioner for 2022 til å kompensere for økte kostnader med ny finansieringsmodell.

Et eksempel på gevinstrealisering ved forebyggende barnevern

I tabell 3 og 4 er kostnadsnivået på gamle og nye satser sammenlignet med utgiftene til en ansatt barnevernskonsulent per år. En institusjonsplass for ett barn med 2022-satsene utgjør like mye som tre barnevernskonsulenter i året. Barneverntjenestens strategi for kvalitetsutvikling med satsing på spesialiserte hjelpetiltak og kompetanse for å sikre et forebyggende barnevern, bidrar også til økonomisk effektivisering. Samlet har arbeidet også bidratt til å gjennomføre barnevernreformen før denne formelt sett trådte i kraft.

Tabell 3: Eksempler tidligere finansieringsmodell sammenlignet med kostnader for en barnevernskonsulent

Satser for kommunal egenbetaling per år for statlige tiltak		Antall barnevernskonsulenter
Institusjonsplass	922 800	1,41
Senter for foreldre og barn (døgnoophold på senter)	922 800	1,41
Beredskapshjem og spesialiserte fosterhjem	434 400	0,66

*Årlige kostnader for en barnevernskonsulent er pr. 31.12.20 (i snitt) beregnet til 654 000 kr

Tabell 4: Eksempler ny finansieringsmodell sammenlignet med kostnader for en barnevernskonsulent

Satser for kommunal egenbetaling per år for statlige tiltak		Antall barnevernskonsulenter
Institusjonsplass	2 040 000	2,99
Senter for foreldre og barn (døgnoophold på senter)	852 000	1,25
Beredskapshjem og spesialiserte fosterhjem	1 020 000	1,49

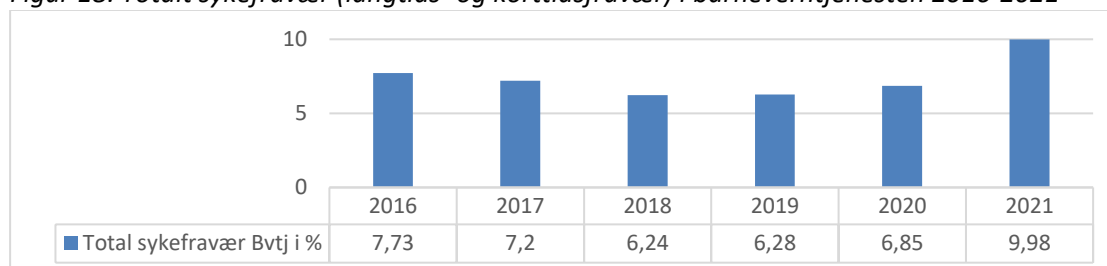
*Årlige kostnader for en barnevernskonsulent er pr. 31.12.21 (i snitt) beregnet til 683 000 kr

5.4 Nøkkeltall – HR og HMS

5.4.1 Sykefravær

I 2021 har det vært sentralt med tiltak for å beholde og styrke faglig og sosialt fellesskap i en tid med økt fysisk distansering i samfunnet. Eksempler på slike tiltak er digitale faglunsjer, organisert lett trening via digital plattform, foredrag om det å leve og jobbe under og etter en pandemi, utendørs samtaler og aktivitet, og arbeidsmiljøfokuserte oppmuntringer i kollegaskapet og hverdagen.

Figur 18: Totalt sykefravær (langtids- og korttidsfravær) i barneverntjenesten 2016-2021

Barneverntjenesten har hatt et jevnt svært lavt sykefravær de siste årene, både sammenliknet med Bærum kommune og med andre kommunale barnverntjenester. Sykefraværet i 2021 er som forventet noe høyere enn tidligere år. Økningen knytter seg til koronarelatert fravær.

Sykefravær følges opp månedlig i barneverntjenestens månedsrapport til barnevernsjef. Som del av det forebyggende arbeidet mot sykefravær har alle avdelinger årlig definerte arbeidsmiljø- og HMS-relaterte tiltak i sine strategiplaner, integrert som del av kvalitetsutviklingen i tjenesten.

5.4.2 Turnover og rekruttering

I 2021 hadde barneverntjenesten en samlet turnover på 10,6 %. Dette er å anse som svært lav turnover på barnevernfeltet. Turnover fordeler seg likt mellom de forskjellige avdelingene.

Resultatene fra de siste årene viser også en utvikling med gjennomgående lav turnover over tid, både i tjenesten samlet og for de ulike avdelingene. Vi ser at de fleste ansatte som starter og slutter er i forbindelse med vikariat i foreldrepermisjoner, i tillegg til enkelte interne bytter mellom avdelinger etter ordinær rekrutteringsprosess. I rekrutteringsprosesser er tilfanget av kvalifiserte og egnede kandidater for tiden godt, både til fagstillinger og lederstillinger. De siste årene har vi også observert et utviklingstrekk der tidligere ansatte har ønsket å søke seg inn igjen til stillinger i barneverntjenesten.

Turnover følges opp månedlig i barneverntjenestens månedsrapport, samt gjennom månedlig internkommunikasjon til alle ansatte om oppstart og avslutning av arbeidsforhold i tjenesten.

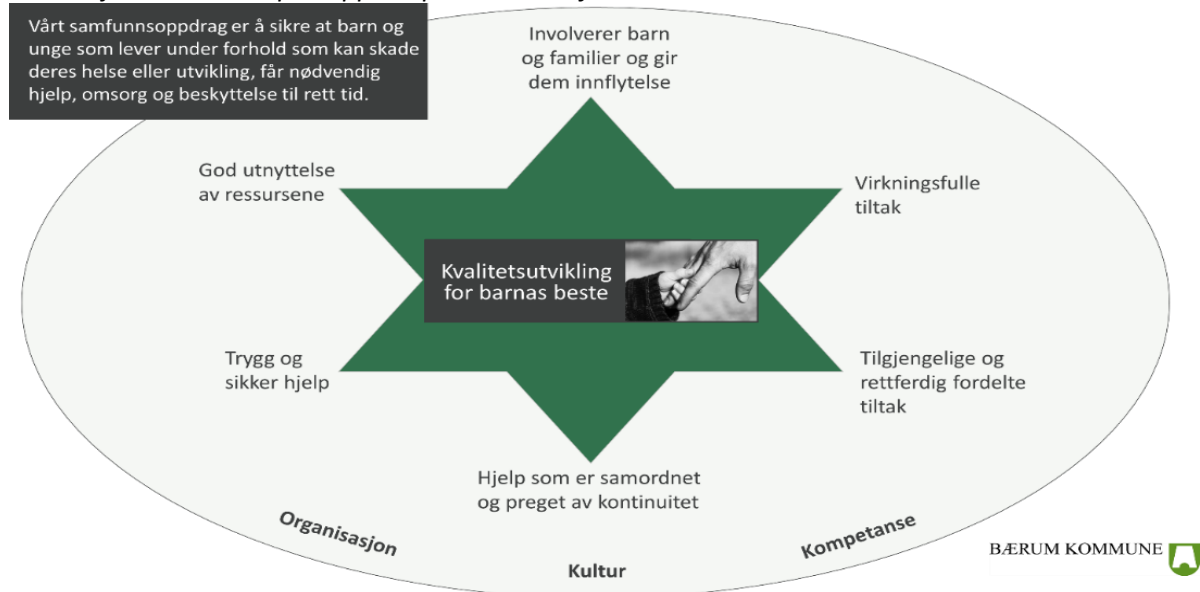
6. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER: KVALITETSUTVIKLING OG INNOVASJON

6.1 Om strategi for kvalitetsutvikling

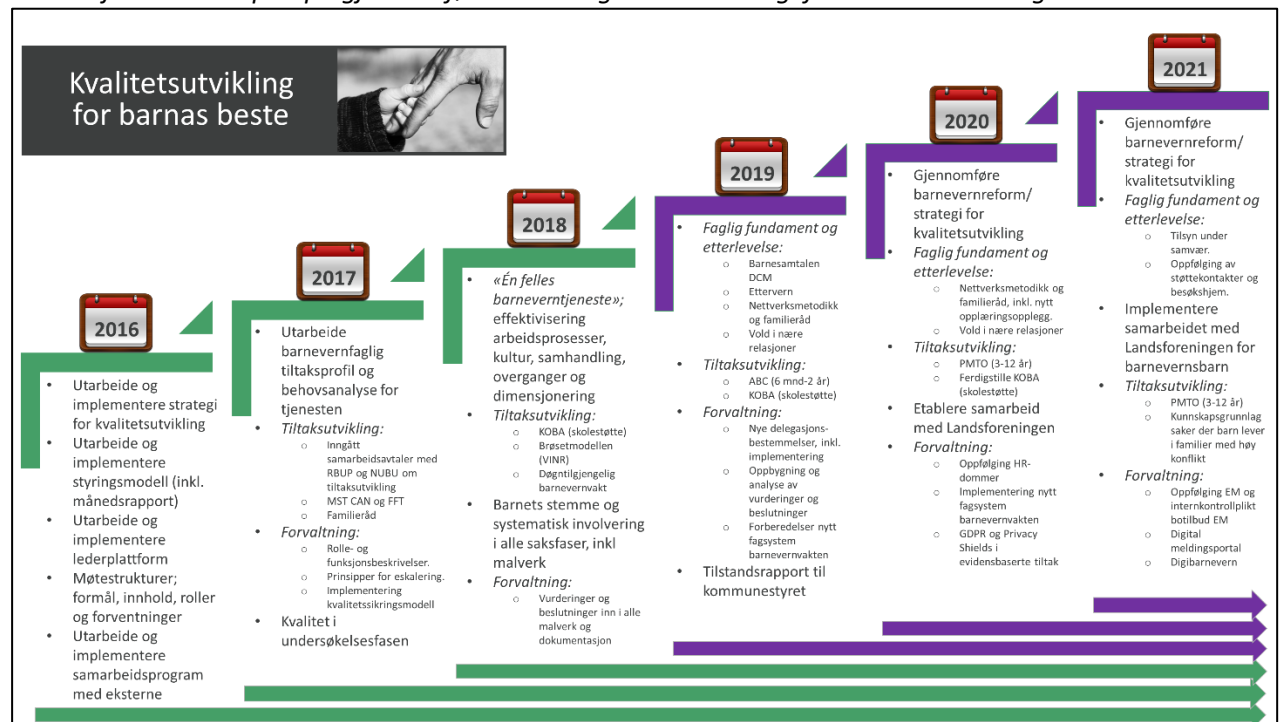
Siden 2016 har barneverntjenesten i Bærum satset på kvalitetsutvikling og omstilling gjennom en helhetlig, strategisk tilnærming. Hver strategiperiode er treårig, og det utformes årlige tiltak med utgangspunkt i et felles mål bilde for strategiperioden.

De årlige utviklings-, innovasjons- og omstillingstiltakene utarbeides både på overordnet nivå for hele barneverntjenesten, og for hver enkelt avdeling. Samtlige utviklingstiltak knytter seg til én eller flere av kvalitetsprinsippene.

Illustrasjon 3: Kvalitetsprinsippene på barnevernfeltet

Illustrasjon 4: Eksempler på gjennomførte utviklingstiltak i strategi for kvalitetsutvikling

Arbeidet med fra *Strategi for kvalitetsutvikling* har over tid høstet gode tilbakemeldinger og interesse på barnevernfeltet i Norge. I 2021 har et stort antall kommuner tatt kontakt med ønske om informasjon og inspirasjon som ledd i egen gjennomføring av barnevernsreformen. Barneverntjenesten i Bærum har gjennom 2021 gitt innspill til, holdt foredrag og workshops for en rekke andre kommuner (store, mellomstore og små) og for flere regionale og nasjonale instanser. Slikt utadrettede arbeid anses som et godt bidrag til intern bevisstgjøring om vår egen utvikling, i tillegg til viktig erfaringsutveksling om fremtidens barnevern.

Illustrasjon 5: Eksempler på gjennomførte instanser vi samarbeider med

6.2 Strategi for kvalitetsutvikling 2019-2021 - status 2021

Strategi for kvalitetsutvikling 2016-2018 ble ferdigstilt i 2018. I 2019 ble *Strategi for kvalitetsutvikling 2019-2021* iverksatt, med treårige mål og innsatsområder, samt årlige utviklingstiltak for tjenesten som helhet og for hver avdeling. Til tross for at pandemien har preget det siste året av strategiperioden, har vi klart å gjennomføre de aller fleste planlagte utviklingstiltak. Høsten 2021 ble strategiperioden ferdigstilt, parallelt med utarbeidelse av mål og innsatsområder for strategi for kvalitetsutvikling 2022-2024.

Tabell 5: Barneverntjenestens målbilde 2022-2024

Strategisk målbilde for barneverntjenesten 2022-2024	
✓	Hjelpen vi gir er av høy faglig kvalitet og basert på oppdatert kunnskap, med barnets perspektiv tydelig i alt vårt arbeid
✓	Vi har felles kunnskap og forståelse om bruk av faglig analyse for å sikre rett hjelp til rett tid
✓	Vi samarbeider godt med hverandre og andre instanser til beste for barnet – med avklarte roller og ansvar i helheten
✓	Vår kultur er betegnet av høy faglig kvalitet, god relasjonskompetanse og trygt arbeidsmiljø

I det følgende eksemplifiseres utviklingstiltak i strategiarbeidet fra 2021. Det presiseres at de omtalte kun er eksempler, og hentet fra barneverntjenestens overordnede strategiplan. Samtlige avdelinger har i tillegg gjennomført en rekke innovasjons- og utviklingstiltak på avdelingsnivå.

Tabell 6: Eksempler på gjennomførte kvalitetsutviklingstiltak i 2021

Innsatsområde	Beskrivelse av strategitiltakene – eksempler
Involvere brukerne og gi dem innflytelse	<p>Gjennomførte innovasjons- og utviklingstiltak i 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etterlevelsesaktiviteter for metoden Barnesamtalen DCM er gjennomført i alle avdelinger, og ytterligere 14 medarbeidere sluttførte sin opplæring i Barnesamtalen DCM. • Det er igangsatt anskaffelsesprosess av digitalt verktøy for løpende å måle brukerinvolvering/brukertilfredshet. Testfase og implementering i 2022. • Første kurskull med nye møteledere i nettverksmøteledelse har gjennomført opplæringen. Det er også forberedt for salg av kursplasser til andre kommuner fra 2022, og utarbeidet nytt informasjonsmateriell. Nettverksmøter er sammen med familieråd viktige slekt- og nettverksinvolverende barneverntiltak.

<p>Virkningsfulle tiltak og barnevernfaglig tiltaksprofil – fokus barnevernreformen</p>	<p><i>Gjennomførte innovasjons- og utviklingstiltak i samarbeid med RBUP i 2021:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementeringsaktiviteter for barneverntiltaket ABC, også i samarbeid med helsetjenester barn og unge • Oppstart samarbeid med RBUP om tiltaksutvikling for målgruppen barn som lever i familier med høyt konfliktnivå <p>Det bemerkes at fremdrift har vært noe forsinket som følge av koronapandemien og tilhørende nødvendige prioriteringer både hos RBUP og i barneverntjenesten.</p> <p><i>Gjennomførte innovasjons- og utviklingstiltak i samarbeid med NUBU i 2021:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementering av barneverntiltaket PMTO (implementering ferdigstilles i 2022) • Flere utviklingstiltak knyttet til oppfølging av GDPR og konsekvenser av Privacy Shields-dommene om behandling av data mellom barneverntjenesten og metodeeier for MST-CAN og FFT <p><i>Andre gjennomførte innovasjons- og utviklingstiltak i 2021:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opplærings- og implementeringsaktiviteter for et styrket veilednings- og oppfølgingstilbud til fosterhjem og til foreldre etter omsorgsovertakelse • Etablering av egen tilrettelagt samværseilighet for å møte kravene til veiledning og oppfølging ved tilsyn under samvær • Forberedt etablering av døgntilstedeværende barnevernvakt (ikrafttredelse 2022). • Deltakelse i forskningsprosjekt om effekt av hjelpetiltak i barnevernet og hvordan det går med familiene som mottar tiltakene, i samarbeid med VID vitenskapelige høgskole
<p>Helhetlig samarbeid om barn og familier</p>	<p><i>Gjennomførte innovasjons- og utviklingstiltak i 2021:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjennomført <i>Barneverntjenestens samarbeidsprogram med eksterne</i>, som innebærer systematiske initiativ til samarbeidsmøter og andre samhandlingsaktiviteter i løpet av året med for tiden 50 definerte instanser i kommunal, regional og statlig sektor, samt enkelte definerte organisasjoner • Gjennomført informasjons- og foredragsvirksomhet overfor de aller fleste blant overnevnte samarbeidende instanser. Temaer er gjerne meldeplikt og meldinger med samtykke, barnevernets lovverk og arbeid, taushetsplikt og samtykke, roller, ansvar og samhandling om hjelpen til barn i risiko mv. • Gjennomført ca. 30 digitale «Bekymret for et barn-foredrag» med tilbud om deltakelse for samtlige ansatte i velferdstjenestene Bærum. Foredraget er et supplement til tjenestenes eget ansvar for opplæring til sine ansatte på området. • Gjennomført en rekke utadrettede tiltak under pandemien for å sikre god informasjon til samarbeidende instanser og befolkningen om barnevernets tilgjengelighet for barn og familier i risiko, inkludert døgntilgjengelig konsultasjonstelefon tlf. 67 50 47 70. • Utstrakt bidrag i utarbeidelsen av kommunens felles tverrsektorielle digitale samhandlingsmodell; <i>Trygg oppvekst</i>
<p>Forsvarlighet og etterprøvnbarhet i forvaltning og beslutningsprosesser</p>	<p><i>Gjennomførte innovasjons- og utviklingstiltak i 2021:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Deltakelse i Digibarnevern-prosjektet; fremtidig nytt fag- og kvalitetssystem for barnevernet • Utarbeidet og startet implementeringen av en felles faglig analysemodell for barneverntjenesten • Forvaltningsrevisjon med barnevernets oppfølging av enslige mindreårige flyktninger • Samarbeid med kommuneadvokaten om opplæringsopplegg for å ivareta tydeliggjorte føringer i rettspraksis fra Høyesterett på barnevernområdet.
<p>Kompetanseutviklingsplan</p>	<p>Gjennomført tjenestens kompetanseutviklingsplan med satsningsområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vold i nære relasjoner • Vurderinger og beslutninger • Tiltaksarbeid <p>Det bemerkes at fremdrift har vært noe forsinket som følge av koronapandemien og tilhørende nødvendige prioriteringer i barneverntjenesten.</p>

Intern kultur som én felles barneverntjeneste	En rekke utviklingstiltak samlet omtalt som <i>En felles barneverntjeneste</i> (om felles kultur, samhandling, arbeidsprosesser, overganger og dynamisk dimensjonering i tjenesten iht. barnebefolkningens behov). Det bemerkes at tiltakene ble vesentlig justert og tilpasset fokus på fellesskap, samhold og samarbeid i tiden under koronapandemien.
HMS som integrert del av kvalitetsutvikling	HMS-plan og årshjul for HMS-arbeid i barneverntjenesten er innarbeidet som en integrert del av strategiarbeidet, med årlig kartlegging, risikovurdering, utforming av HMS-relaterte tiltak i tjenestens HMS-plan og i alle avdelingenes strategidokumenter. <i>Gjennomførte utviklingstiltak i 2021:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Flere HMS-tiltak knyttet til det å leve og jobbe under en pandemi • Flere HMS-tiltak knyttet til det å opprettholde den samfunnskritiske funksjonen i et lengre perspektiv med pandemi og skiftende beredskapsnivåer i tjenesten Øvrige planlagte tiltak i HMS-planen ble også gjennomført, men med enkelte unntak der det underveis ble avtalt mellom barnevernsjef, vernetjenesten og tillitsvalgte nødvendige justeringer som følge av pandemien.

6.3 Spesielt om barnevernets arbeid med brukerinvolvering

Alle barn, ungdom og foreldre får medvirke i alle faser av en barnevernssak. Samtlige fagansatte i barneverntjenesten i Bærum gjennomfører en omfattende opplæring i metodikken Barnesamtalen DCM (et års varighet). I 2021 har ytterligere 14 medarbeidere gjennomført opplæringen. Metodikken gir ferdigheter i samtaler med barn om vanskelige temaer, noe som styrker kompetansen når det gjelder involvering av også små barn.

Barns egen mening, syn og ønsker skal også fremgå av dokumentasjon og det skal fremkomme hvordan dette vektet i barneverntjenestens vurderinger. Samtidig er det viktig at barn ikke skal oppleve å selv få ansvaret for situasjonen sin. Barneverntjenesten har de siste årene videreutviklet og tilpasset eget malverk for å styrke dokumentasjonen av barn og foreldres medvirkning.

Barneverntjenesten i Bærum har samarbeid med Landsforeningen for barnevernens barn om enkelte kvalitetsutviklingstiltak for å sikre brukerstemmen på systemnivå. I 2021 holdt Landsforeningen for barnevernens barn foredrag for alle ansatte om sine erfaringer med barnevernets involvering av barn og unge, og delte synspunkter på hvordan barn og unge bør involveres i egen sak.

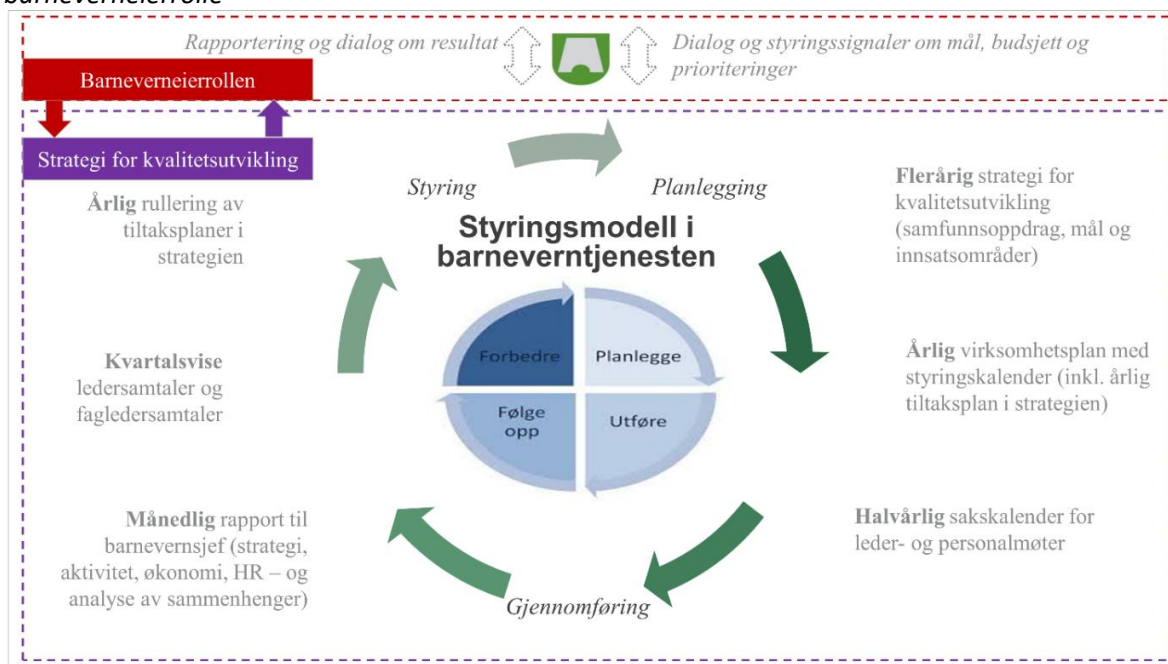
I 2021 har barneverntjenesten i Bærum innledet en prosess om et PhD-prosjekt i tjenesten knyttet til samarbeidet mellom barneverntjenesten og foreldre.

Tradisjonelle brukerundersøkelser i barnevernet har ofte vært krevende å gjennomføre med god nok kvalitet og reell verdi for videre utvikling av tjenestene. Det har vist seg å være vanskelig å mobilisere for en tilstrekkelig svarprosent som gir valide resultater, og det må tas hensyn til flere etiske dilemmaer og barrierer når det gjelder rekruttering av respondenter blant barn og foreldre som får oppfølging fra en tjeneste som barnevernet. Barneverntjenesten i Bærum har derfor igangsatt en anskaffelsesprosess av et digitalt brukertilfredshetsverktøy som kan benyttes av alle familier i møte med barnevernet. Verktøyet vil være tilgjengelig for både barn/ungdom og foreldre og på alle barneverntjenestens lokasjoner. Barn, ungdom og familier i kontakt med barneverntjenesten, uansett saksfase og type barneverntiltak familien mottar, vil dermed kunne benytte verktøyet for å gi tilbakemelding og innspill. Tilbakemeldingene som gis vil gi et mer valid grunnlag for tjenesteutvikling og innovasjon basert på brukermedvirkning og involvering. Testfase og implementering skjer i 2022. De første resultatene vil rapporteres i tilstandsrapporten for 2022.

Det ble i 2021 gjennomført forvaltningsrevisjon med barnevernets oppfølging av enslige mindreårige flyktninger. Revisjonen fokuserte særskilt på brukerinvolvering og i hvilken grad barneverntjenesten ivaretar denne overfor enslige mindreårige flyktninger. Rogaland revisjon gjennomførte samtaler med en rekke ungdommer som barneverntjenesten følger opp. Revisjonens funn på området konkluderte med at brukerinvolveringen overfor den aktuelle målgruppen er godt ivaretatt.

7. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Illustrasjon 6: Barnevernsjefens ansvar for virksomhetsstyring, og sammenhengen med barnevernerollen

Barnevernsreformen og ny barnevernlov fremhever ansvaret for god styring på barnevernområdet. Styrking av kommunenes helhetlige og systematiske tilnærming til utvikling, styring og internkontroll vektlegges som vesentlige faktorer for å sikre god kvalitet i barnevernet. Ansvaret for å forvalte tjenestens styringsmodell på vegne av barnevernsjef er tillagt avdeling forvaltning. Avdelingen ivaretar rollen og ansvaret gjennom definerte oppgaver for planlegging, gjennomføring og virksomhetsstyring innen lovpålagte krav, fag, økonomi og helhetlig tjenestekvalitet.

Eksempler:

- Prosessansvar i organisasjonsutvikling og kvalitetsutvikling for barneverntjenesten samlet
- Forvalte tjenestens controller-oppgaver og fagsystem, internkontroll og dokumenthierarki
- Virksomhetsstyring, blant annet gjennom utarbeidelsen av månedsrapport til barnevernsjef med vurdering og forslag til tiltak basert på risiko og avvik (indikatorer: status for strategi for kvalitetsutvikling, barneverntjenestens aktivitetsdata, kapasitet og dimensjonering i tjenesten, HR-data som sykefravær og turnover, kompetanseutvikling og HMS-plan mv.)
- Budsjettering, oppfølging av resultat og prognoser, samt månedlig økonomistyring
- Bistå i utvikling og gjennomføring av barneverntjenestens kompetanseutviklingsplan
- Pådriver i innovasjonsprosjekter i tjenesten (eksempelvis i forskningsprosjekter, oppfølgingsaktiviteter ved implementering av nye tiltak og metoder, Digibarnevern-prosjektet, Kommunegårdsprosjektet, oppfølging av praksisstudenter mv.)
- Forsvarlig dokumentbehandling og dokumentflyt, samt oppfølging og utvikling knyttet til barneverntjenestens arkiv iht. gjeldende lovverk
- Behandling av innsyns krav (bl.a. fra voksne som i sin barndom mottok tiltak fra barnevernet)
- Oppfølging av barneverntjenestens 200 oppdragstakere og forvaltning av oppdragsavtaler
- Oppfølging og ivaretagelse av barn, foreldre, samarbeidsinstanser og andre besøkende i stedlig ekspedisjon og sentralbord for barneverntjenesten

8. VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

Koronapandemien kan ha gitt konsekvenser for utsatte barn og familier i et langsiktig perspektiv. Barneverntjenesten vil følge utviklingen tett i årene fremover.

Barneverntjenesten i Bærum har de siste årene fokusert på gjennomføring av barnevernsreformen, oppfølging av rettspraksis fra Høyesterett og føringene i fremtidig ny barnevernlov. Prioriterte områder i *strategi for kvalitetsutvikling 2022-2024* vil være fortsatt utvikling i tråd med barnevernsreformens føringer, implementering av fremtidig ny barnevernlov, og tett samarbeid med øvrige instanser på velferdsområdet som har ansvar for styrket forebygging utenfor barnevernet («oppvekstreform»). Overnevnte innebærer blant annet:

- Satsing på et forebyggende barnevern med målgruppedifferensierte og virksomme hjelpetiltak fremfor inngripende plasseringer og tvangstiltak
- Helhetlig oppfølging av barn, foreldre og fosterhjem i de tilfeller barneverntjenesten i en kort eller lengre periode overtar omsorgen for barn
- Oppfølging av den nye finansieringsmodellen på barnevernfeltet, med styrket virksomhetsstyring som hensyntar økt risiko for kommunen på økonomiområdet
- Oppfølging av nasjonal kompetansestrategi i barnevernet. Det er etablert en felles praksis i tjenesten for kartlegging og oppfølging slik at ansatte når de lovpålagte kompetansekravene innen tidsrammen for nasjonal overgangsordning.

Økt digitalisering er et nødvendig verktøy for bedret rettssikkerhet gjennom oppdaterte og funksjonelle kvalitets- og fagsystemer. Bærum kommune deltar i prosjektet DigiBarnevern i samarbeid med KS og andre kommuner. Arbeidet i prosjektet er intensivert gjennom 2021 og vil fremholde i årene fremover. Tiden under pandemien har for øvrig gitt gevinster i form av økt bruk og tilgjengelighet når det gjelder digitale verktøy, både i samhandlingen med barn og familier, i samarbeidet med andre instanser og kommuner, og internt i barneverntjenesten.

Innflytting i ny kommunegård vil gi tjenesten større mulighetsrom i bruken av digitale verktøy for styrket brukermedvirkning, forenklede arbeidsprosesser, samarbeid med andre tjenester, og mer funksjonell innretning av lokaler for fremtidens barnevern. 2022 blir et viktig siste forberedende år før innflytting i 2023.

Barneverntjenesten i Bærum har de siste årene lagt ned et betydelig arbeid for å synliggjøre barnevernets tilstedeværelse og ansvar som samfunnskritisk personell tilgjengelig for barn og familier i risiko under pandemien. Barneverntjenesten vil fortsatt være proaktive når det gjelder å bidra til et balansert og opplyst ordskifte, samt informasjonsvirksomhet om barnevernets mandat, ansvar, rammer og rolle i samfunnet også fremover.